

Obec Hrachovište

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
Hrachovište na roky 2024 - 2030**
s výhľadom do roku 2040

Spracovateľ

Kopaničiarsky región – miestna akčná skupina
M.R. Štefánika 560/4
907 01 Myjava
tel: 034/653 83 44
www.kopaniarskyregion.sk

© Obec Hrachovište, marec 2024

Obsah

1 ÚVODNÁ ČASŤ	5
1.1 Úvod	5
1.2 Poslanie dokumentu PHRSR Hrachovište 2024 – 2030	5
1.3 Východiskové dokumenty	6
2 ANALYTICKÁ ČASŤ	8
2.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE	8
2.2 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA	9
Geomorfológia územia	9
Klimatické podmienky	10
Pôdne podmienky a pôdny fond	10
Flóra a fauna	11
Ochrana prírody	11
Ovzdušie	12
Hodnotenie kvality vôd	13
Lesy a pôda	13
Hluk	13
Odpadové hospodárstvo	13
Ekosystémové služby	14
2.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	15
Ľudské zdroje	15
Národnostná štruktúra obyvateľstva	20
Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	20
Prognóza vývoja počtu obyvateľov	21
Ekonomika územia	22
Bývanie a bytový fond	26
Občianska vybavenosť	26
Kultúrno-spoločenský život	27
Ostatné služby	28
2.4 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA	29
Základná charakteristika obce z pohľadu širších vzťahov	29
2.5 SWOT ANALÝZA	31
3 STRATEGICKÁ ČASŤ	33
4 IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ	39
4.1 PROJEKTOVÉ ZÁMERY A AKTIVITY	39
Priorita 1: Ekonomický rozvoj obce	39
Priorita 2: Rozvoj občianskej vybavenosti	43
Priorita 3: Zlepšenie stavu životného prostredia	48
4.2 FINANČNÝ PLÁN	53
4.3 AKČNÝ PLÁN	54

4.4	MONITOROVANIE A HODNOTENIE	54
5	ZÁVER.....	57

1 ÚVODNÁ ČASŤ

1.1 Úvod

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrachovište pre roky 2024 - 2030 s výhľadom do roku 2040 (ďalej aj „PHRSR“) je prejavom záujmu obce Hrachovište o udržateľný rozvoj územia s dôrazom na kvalitu života, atraktivitu územia a o koordináciu s relevantnými kľúčovými aktérmi (stakeholderi). Dokument je aktualizáciou existujúcej stratégie mesta reflektujúcej nové priority, procesy a inštitucionálne rámce spojené s prípravou na čerpanie zdrojov EŠIF pre obdobie 2021 – 2027 zakotvené v Programe Slovensko a s ním súvisiacich metodických materiáloch.

PHRSR Hrachovište je vypracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení, v súlade s odporúčanou Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného) rozvoja Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR pre programové obdobie po roku 2020 a v súlade s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií, ktorá bola schválená Uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.

Pri jeho vypracovávaní spracovatelia v spolupráci so zadávateľom reflektujú súčasné potreby a požiadavky územia a zároveň očakávania obyvateľov v otázkach budúceho rozvoja mesta. Osobitné zameranie na jednotlivé špecifické problematiky rozvoja obce a návrh stratégie, cieľov a opatrení na ich rozvoj vyplývajú jednak z analýzy dostupných získaných štatistických, resp. faktografických dát, jednak z poznatkov získaných prostredníctvom dotazníkového prieskumu zameraného na otázky kvality života v obci Hrachovište, jednak z konzultácií so samotnými zástupcami obce a jej odborných pracovísk. Všetky získané informácie a požiadavky boli zosumarizované a pri tvorbe PHRSR sa na ne prihliadalo.

Dokument takisto reflektuje výsledky a priebeh implementácie doterajších existujúcich politík obce pri vypracovávaní strategických dokumentov – či už komplexných alebo sektorových, ktoré boli priebežne prijímané a realizované v uplynulých rokoch. Ich východiská a výstupy sa stali jednými z analytických podkladov aj pre PHRSR, ktorý má ambíciu integrujúceho dokumentu ako podkladu pre ďalšiu aktualizáciu nadväzujúcich územnoplánovacích stratégií a dokumentov pre nasledujúce obdobie v reakcii na meniace sa globálne i lokálne výzvy (Územný plán, plán udržateľnej mobility, stratégia adaptácie na klimatickú zmenu, stratégie vzdelávania, poskytovania sociálnych služieb a podobne.)

K spracovaniu tohto dokumentu boli prizvaní externí experti, ktorí ho vypracovali v spolupráci s obcou Hrachovište. Všetky dostupné analytické podklady boli pretavené do návrhu implementačného plánu, ktorý je kľúčovým predmetom tohto dokumentu.

1.2 Poslanie dokumentu PHRSR Hrachovište 2024 – 2030

Poslaním dokumentu PHRSR Hrachovište je zdefinovať víziu obce a vypracovať k nej prislúchajúcu stratégiu rozvoja, ktorá by prostredníctvom implementácie konkrétnych opatrení a aktivít výrazne prispela k rozvoju lokálnej ekonomiky a kvalite života obyvateľov.

Zameriava sa najmä na podporu rozvoja konkurencieschopnosti, partnerstiev, rozvoj obce ako inteligentnej obce (smart village), na celkový rozvoj kvality života, zlepšenie

ekosystémových služieb, ako aj celkového manažmentu územia so špeciálnym dôrazom na verejné priestory, priestorov na voľnočasové a športové aktivity, mobilitu a manažment odpadov.

Naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po jednotlivé opatrenia a aktivity sa uskutočňujú v navrhnutom časovom a finančnom harmonograme, ktorý je flexibilný – so schopnosťou v každom čase operatívne zareagovať na aktuálny stav technických, finančných či inštitucionálnych možností ich zabezpečenia. V tomto zmysle je PHRSR Hrachovište otvoreným dokumentom, pripraveným kontinuálne reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadnej zmene scenára rozvoja obce, plynúcej tak z prostredia obce, ako i okolitého prostredia. Táto flexibilita je dosahovaná postupmi definovanými v implementačnej časti dokumentu. Predmetom tohto dokumentu je zhodnotenie doterajšieho procesu implementácie vybraných opatrení z iných strategických dokumentov obce a ich aktualizácia na ďalšie obdobie s ohľadom na súčasnú situáciu a stav rozvoja obce.

1.3 Východiskové dokumenty

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrachovište je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie.

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrachovište na roky 2016 - 2022,
- Programový rozpočet obce Hrachovište na roky 2024-2025,
- Mapové podklady,
- Záverečný účet obce Hrachovište za rok 2022,
- Rating obce.

Základné východiskové dokumenty na regionálnej úrovni:

- Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v regióne pod Veľkou Javorinou a Bradlom,
- Stratégia budovania cyklochodníkov a cyklotrás v Kopaničiarskom a Hornáckom regióne,
- Vytrasovanie jazdeckých ciest v Kopaničiarskom a Hornáckom regióne,
- Integrovaná stratégia rozvoja územia Kopaničiarskeho regiónu pre roky 2015-2022,
- Spoločná príhraničná stratégia udržateľného rozvoja Hornácka-Kopaníc pro léta 2014-2020
- Stratégia rozvoja bežeckého lyžovania a zimnej turistiky v Bielych Karpatoch pre obdobie 2014 – 2020.

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja:

- Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja TSK 2013-2023,
- Integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja pre programové obdobie 2021-27,
- Plán dopravnej obslužnosti na obdobie rokov 2020 - 2025 s výhľadom do roku 2030,
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja do roku 2030,

- Plán udržateľnej mobility Trenčianskeho samosprávneho kraja (horizont do roku 2050),
- Cyklostratégia TSK na roky 2016 – 2030,
- Stratégia rozvoja vidieka TSK 2014-2020,
- Akčný plán udržateľného energetického rozvoja TSK na roky 2013-2020,
- Správa o stave znečisťovania ovzdušia v Trenčianskom kraji v roku 2013,
- Regionálna inovačná stratégia TSK 2013-2020.

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

- Partnerského dohoda na roky 2021 – 2027,
- Program Slovensko 2021- 2027,
- Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020,
- Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovenská republika – Česká republika 2021 – 2027,
- Plán obnovy a odolnosti SR,
- Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2023 – 2027.

2 ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Záujmové územie obce Hrachovište možno charakterizovať ako poľnohospodársku krajinu s roztrúseným vidieckym osídlením, typické pre kopaničiarske osídlenie Myjavskej pahorkatiny, ktorý predstavuje značný rekreačný potenciál v dotyku s veľkoplošným chráneným územím CHKO Malé Karpaty. Obec leží v podhorí Malých Karpát pod vrcholom Plešivca, prvýkrát sa písomne spomína r. 1392 pod názvom Hrachowich v súpise majetkov čachtického panstva. Z ekologického hľadiska sú to mimoriadne významné ekosystémy, ktoré sa počas storočí v týchto lokalitách vyvinuli. Kopaničiarske osídlenie je spojené s tradičnými formami hospodárenia na pôde.

Tabuľka 1 Základné údaje o obci

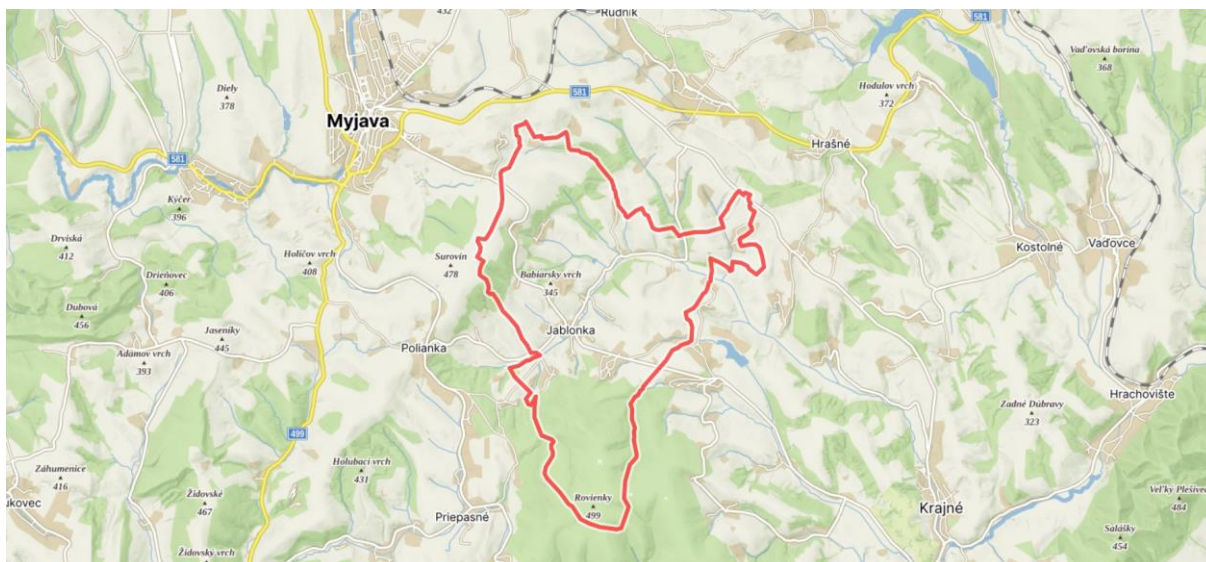
Základné údaje	
Kraj:	Trenčiansky kraj
Okres:	Nové Mesto nad Váhom
Región:	Stredné Považie
Poloha:	48° 42' 50" S, 17° 43' 48" V
Nadmorská výška:	229 m n. m
Rozloha:	9,204 km ² (920,4 ha)
Počet obyvateľov:	654 (k 31.12. 2022)
Hustota obyvateľstva:	71,49 obyv./km ²
Nacionálne	
PSC	916 16
SUJ	506 061
ECV	NM
Tel. predvoľba	+421-32
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Hrachovište Hrachovište 255 916 16 Hrachovište
Web:	www.hrachoviste.sk
E-mail:	obecnyurad@hrachoviste.sk
Telefón:	+421 32 779 03 02

Zdroj: Obec Hrachovište (2023)

Poloha riešeného územia

Kataster obce Hrachovište sa rozprestiera na juhozápade okresu Nové Mesto nad Váhom, v Trenčianskom kraji, na západnom Slovensku. Kataster Hrachovišťa susedí na severe s obcami Vaďovce a Kostolné, na západe s obcou Krajné, ktorá patrí do okresu Myjava, na juhu susedí s obcou Častkovce, na východe s katastrami obcí Čachtice a Višňové. Výmera katastrálneho územia obce Hrachovište predstavuje 920 ha. Obec Hrachovište sa rozprestiera medzi dvoma okresnými mestami – Nové Mesto nad Váhom a Myjava.

Mapa 1 Katastrálne územie obce Hrachovište

Zdroj: www.mapy.cz

2.2 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA

Geomorfológia územia

Do katastrálneho územia obce Hrachovište zasahujú 2 geomorfologické celky Malé Karpaty a Myjavská pahorkatina. Geomorfologicky sa Malé Karpaty členia na 4 podcelky – Devínske Karpaty, Pezinské Karpaty, Brezovské Karpaty a Čachtické Karpaty. Naše Čachtické Karpaty sa ďalej členia na Plešivec a Nedze. Malé Karpaty zaradíme do Fatransko – tatranskej oblasti, subprovincie Vnútorne západné Karpaty. Tie sa začleňujú do provincie Západných Karpát, Karpatskej podsústavy a Alpsko – Himalájskej sústavy.

Myjavskú pahorkatinu zaradíme do oblasti Slovensko-moravských Karpát, subprovincie Vonkajšie západné Karpaty. Tie patria vzhľadom na vyšší hierarchický stupeň do provincie Západných Karpát, do Karpatskej podsústavy a Alpsko-Himalájskej sústavy.

Voda - kvalita povrchových a podzemných vôd

Územie katastra obce Hrachovište patrí do povodia Váhu. Dôležitým znakom vodných pomerov v sledovanom území je koncentrácia menších vodných tokov prichádzajúcich z Bielych Karpát. Vzhľadom k vodnému režimu môžeme vodné toky zaradiť do vrchovinej a nížinnej oblasti s maximálnym prietokom v marci a minimálnom v letných mesiacoch. Prevažne ílovité sedimenty s malou priepustnosťou majú malé zásoby podzemnej vody. Väčšiu priepustnosť vykazujú malé plochy bradlových vápencov. Z vápencov a dolomitov chočskej jednotky sú na vodu bohaté vyvieracky, medzi ktoré patrí aj krasový prameň v Čachticiach.

Katastrálnym územím preteká vodný tok Jablonka, ktorá v obci Hrachovište priberá ľavostranný prítok Trstie. Obidva sú považované za toky regionálneho významu. V katastri obce Hrachovište sa nenachádzajú žiadne významné zdroje podzemných vôd a teda ani žiadne minerálne a termálne pramene. Sú tu malé zásoby podzemnej vody so zdrojmi prevažne do 1 l/s a stredné so zdrojmi prevažne od 1 do 10 l/s.

Klimatické podmienky

Klimatická charakteristika oblasti vyplýva z kolmej polohy na všeobecné severozápadné prúdenie v pozorovanej oblasti, ktorá spôsobuje padavé vetry po oboch stranách vrchov. Chrbát Malých Karpát usmerňuje aj prízemné prúdenie. Podľa klimatickej klasifikácie zaradíme Malé Karpaty do mierne teplej klimatickej oblasti do 400 m. n. m. do okrsku mierne teplého, mierne vlhkého a vrchovinného. Vo výškach od 450 m. n. m. do okrsku mierne teplého, vlhkého a vrchovinného.

Priemerné januárové teploty sa pohybujú v rozmedzí od $-2,5^{\circ}\text{C}$ do $-3,5^{\circ}\text{C}$. Priemerné júlové teploty od 17°C do 18°C . Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje hodnotu 750 – 850 mm.

Pôdne podmienky a pôdny fond

Zloženie pôdy v katastri obce Hrachovište je významne ovplyvnené zasahujúcimi geomorfologickými celkami Myjavská pahorkatina zo severozápadu a Malé Karpaty z juhozápadu.

Na silikátových, ílovcových a flyšových horninách vznikli ilimerizované pôdy oglejené, hnedé pôdy nasýtené až kyslé a hnedé pôdy oglejené. Na karbonátových horninách prevládajú rendziny a pararendziny. Na plošinách v úvalinách a na miernych svahoch sú pôdy hlboké, na granodiorite a svoroch piesočnato-hlinité, na ílovitých bridliciach a na vápencových plošinách hlinito-ílovité až ílovité, na strmších stráňach sú pôdy plytké a skeletnaté. Hrubý skelet prevláda na vystupujúcich tvrdošoch granodioritu, amfibolitov, kremencov, melafýrov a vápencov. V týchto oblastiach sa nachádzajú hnedé pôdy. Na kryštaliniku s výnimkou amfibolitov sa vyskytujú hnedé pôdy nenasýtené. Na amfibolitoch, melafýroch, vápencoch a dolomitoch s hlbším plášťom zvetralín nájdeme hnedé pôdy nasýtené. Na vápencoch, slieňoch a dolomitoch sú karbonátové pôdy. Pod skalnatými stenami a svahmi obsypanými hrabobalvanitou sutinou sa na silikátových substrátoch nachádzajú ostrovčeky pôdy typu ranker s prechodmi do hnedých pôd. Na zamokrených zníženinách náhorných plošín, na nivách potokov a v úvalinách sa vyskytujú ostrovy a pásy hnedých pôd ilimerizovaných, nivných pôd oglejených a glejov, redšie i lužných pôd zrašelinených a glejových.

Tabuľka 2 Pôdny fond v roku 2014 a v roku 2022

Pôdny fond	2014		2022	
Pôdny fond	Rozloha (ha)	Rozloha (%)	Rozloha ha	Rozloha (%)
	920,43		920,43	
Poľnohospodárska pôda:				
- Orná pôda	249,82	27,14	249,82	27,14
- TTP	142,90	15,53	142,84	15,52
- Záhrady	24,51	2,66	24,45	2,66
- Ovocný sad	7,44	0,81	7,44	0,81
Spolu poľnohospodárska pôda	424,67	46,14	424,56	46,13
Nepoľnohospodárska pôda:				
- Lesné pozemky	394,80	42,89	394,80	42,89
- Vodné plochy	14,37	1,56	14,36	1,56
- Zastavané plochy	63,34	6,88	63,45	6,89
- Ostatné plochy	23,25	2,53	23,26	2,53
Spolu nepoľnohospodárska pôda	495,76	53,86	495,87	53,87
Celkom pôda	920,43	100,00	920,43	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023), <https://slovak.statistics.sk/>

Flóra a fauna

V Myjavskej pahorkatine sa z pôvodných bučín a dúbrav zachovali len nepravidelné ostrovčeky na bradlových kopcoch. Príčinou je pomerne ľahká dostupnosť Myjavskej pahorkatiny z nížin a kotlín, ktorá spôsobila veľkú zmenu biologickej zložky v prvotnej prírodnej krajine. V poslednom období sa lesné plochy rozširujú zalesňovaním sklonitejších strání, ktoré nie sú vhodné pre ornú pôdu. Myjavskú pahorkatinu zaradíme k poľnohospodársko-priemyselnému typu krajiny so stepou až lesostepou, s kombinovanou sídelnou štruktúrou od mestských cez sústredené vidiecke sídla až po roztrúsené kopanice.

Fytogeografickým členením zaradíme Malé Karpaty do oblasti predkarpatskej flóry. V nižších polohách sa nachádzajú dubiny, v ktorých má najväčšie zastúpenie dub plstnatý. Menšie plochy zaberajú dubovo-hrabové lesy a vo vyšších polohách úplne prevládajú bučiny, miestami sú vyvinuté aj jaseňovo-javorové lesy. Na sklonitých skalnatých svahoch, a vápencovom substráte nájdeme porasty s kostravou bledou, lipnicou bádenskou. Na severne orientovaných svahoch rastie ostrevka vápnomilná. Na hlbších pôdach južných svahoch sa vyskytujú porasty s ostricou nízkou, prípadne s kostravou žliabkovitou.

Živočístvo charakterizuje početne zastúpená jelenia a srnčia zver. Pravidelne sa vyskytuje liška obyčajná, kuna lesná, veverica obyčajná. Z vtáctva sú pre oblasť charakteristické viaceré druhy sýkoriek či slávik obyčajný. Z dravcov je to sokol myšiár a myšiak hôrny. Z poľovníckeho hľadiska má význam ešte zajac poľný, bažant obyčajný, jarabica poľná či kačica divá. Najväčšie zastúpenie vo vodných tokoch má čerebľa potočná, pstruh potočný a mnohé iné.

Ochrana prírody

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov sa na území Slovenskej republiky rozlišuje päť stupňov územnej ochrany,

pričom pre každý stupeň sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Tento zákon definuje ochranu prírody ako predchádzanie a obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Obec Hrachovište leží vo významnom veľkoplošne chránenom území Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty. V blízkosti katastra obce Hrachovište sa nachádzajú 2 maloplošné chránené územia – prírodné rezervácie:

- NPR Čachtický hradný vrch sa nachádza nad obcami Višňové a Čachtice. Ide o holý kopec, kde sa na vrchole vypína ruina Čachtického hradu.
- PR Plešivec je územie zaberajúce východné svahy Veľkého Plešivca (484 m n. m.). Tvoria ho vápence a dolomity. Na odlesnených plochách sa vyvinuli stepné a lesostepné spoločenstvá s výskytom mnohých chránených druhov rastlín a živočíchov.

V rámci sústavy chránených území členských krajín Európskej únie **Natura 2000**, ktorej cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva rozoznávame 2 typy území:

- osobitne chránené územia – vyhlasované na základe smernice o vtákoch – v národnej legislatíve: **chránené vtáčie územia**;
- osobitné územia ochrany – vyhlasované na základe smernice o biotopoch – v národnej legislatíve: **územia európskeho významu**.

Dňa 14. 7. 2004 MŽP SR vydalo Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydal národný zoznam území európskeho významu s účinnosťou od 1. augusta 2004. V tomto zozname sa nachádzajú Čachtické Karpaty (súčasť CHKO Malé Karpaty) ako územie európskeho významu pod evidenčným číslom SKUEV0103. Na základe uvedeného výnosu sa kataster obce nachádza v území NATURA 2000 ako územie európskeho významu v alpskom bioregiónu. Územie európskeho významu Čachtické Karpaty je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti Malé Karpaty. Jeho súčasťou sú dve chránené územia: národná prírodná rezervácia (NPR) Čachtický hradný vrch a prírodná rezervácia (PR) Plešivec, na území ktorých platí 4. stupeň ochrany.

Ovzdušie

V súčasnosti nie je kvalita ovzdušia výraznejšie narušená. Veľké zdroje znečistenia sa na území obce nenachádzajú. Mierne znečistenie môže byť spôsobené vykurovaním rodinných domov tuhými palivami a uhlím. Tento problém by sa vyriešil modernizáciou vykurovacích technológií. Ďalším druhom znečistenia sú výfukové plyny z automobilovej dopravy, ktorej koncentrácia v poslednom období prudko rastie.

Hodnotenie kvality vôd

Kvalita vody nie je výraznejšie narušená. Mierne znečistenie je ovplyvnené ľudskou činnosťou a to hlavne vypúšťaním odpadových vôd do vodných tokov.

Lesy a pôda

Lesné spoločenstvá sa v katastri obce nachádzajú v západnej, severnej a východnej časti. Ide prevažne o zmiešané lesy. Zdravotný stav lesných porastov v CHKO Malé Karpaty je dobrý a v lesoch sa imisné pôsobenie škôd zvlášť neprejavuje.

Znečistenie a degradácia pôd na území obce je spôsobované predovšetkým používaním priemyselných hnojív. Ďalšou hrozbou sú nelegálne skládky, z ktorých môže dochádzať k úniku toxických látok do pôdneho krytu.

Hluk

V k. ú. obce Hrachovište a najbližšom okolí sa nenachádzajú významnejšie zdroje hlukového zaťaženia obyvateľstva. Na obyvateľov obce a životné prostredie vzhľadom na jej umiestnenie hluk nevplyva negatívne. Zaťaženie hluku z automobilovej dopravy môžu vnímať negatívne iba obyvatelia, ktorí majú rodinné domy pozdĺž cesty v centre obce či pozdĺž železničnej trate.

Odpadové hospodárstvo

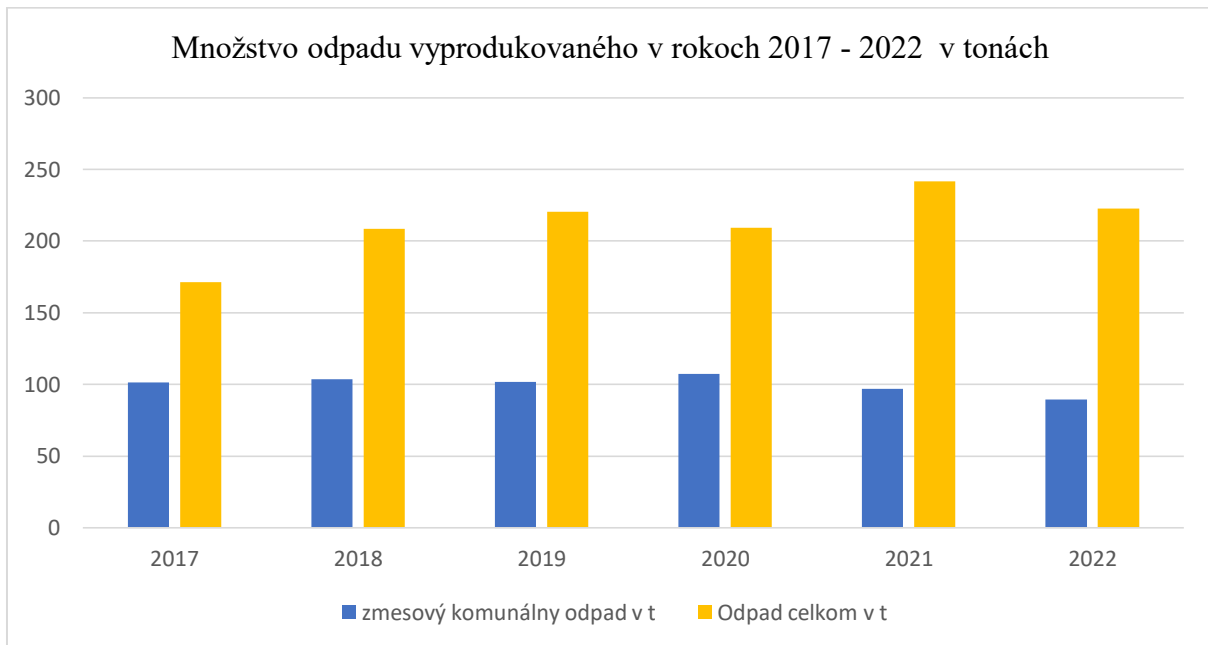
Obec zabezpečuje odvoz odpadov prostredníctvom Kopaničiarskej odpadovej spoločnosti (K.O.S. s.r.o.). Zneškodňovanie odpadu je zabezpečené na riadenej skládke v obci Kostolné. Nárast množstva komunálneho odpadu v rokoch 2017 - 2022 možno vidieť v tabuľke. Z posledného stĺpca tejto tabuľky možno vidieť, mierny pokles množstva každoročne vyseparovaného odpadu.

Tabuľka 3 Množstvo odpadu v tonách v rokoch 2017 – 2022

Množstvo odpadu / rok v tonách	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zmesový komunálny odpad	101,35	103,5	101,72	107,,35	96,87	89,62
objemový odpad	47,6	46,29	42,04	42,37	38,66	38,89
Drobný stavebný odpad	0	2,33	0	6,06	2,61	0
Papier	7,73	3,48	7,25	5,45	4,55	4,53
Plasty	4,14	4,71	3,59	9,94	5,08	3,74
Sklo	4,77	10,95	8,5	7,3	4,1	7,76
Viacvrstvé kombinované materiály	zberané s plastami	zberané s plastami	zberané s plastami	zberané s plastami	zberané s plastami	zberané s plastami
kovy	0,39	34,42	52,88	21,46	79,2	73,21
BIO/BRKO	0	kompostéry z EF	kompostéry z EF	kompostéry z EF	kompostéry z EF	kompostéry z EF
Textil a šatstvo	1,2	1,02	0,754	1,157	0,415	0,922
Odpad celkom v t:	171,22	208,572	220,376	209,379	241,641	222,596
Miera vytriedenia v %	13 %	26,98 %	34,56 %	24,58 %	42,71 %	41,93 %

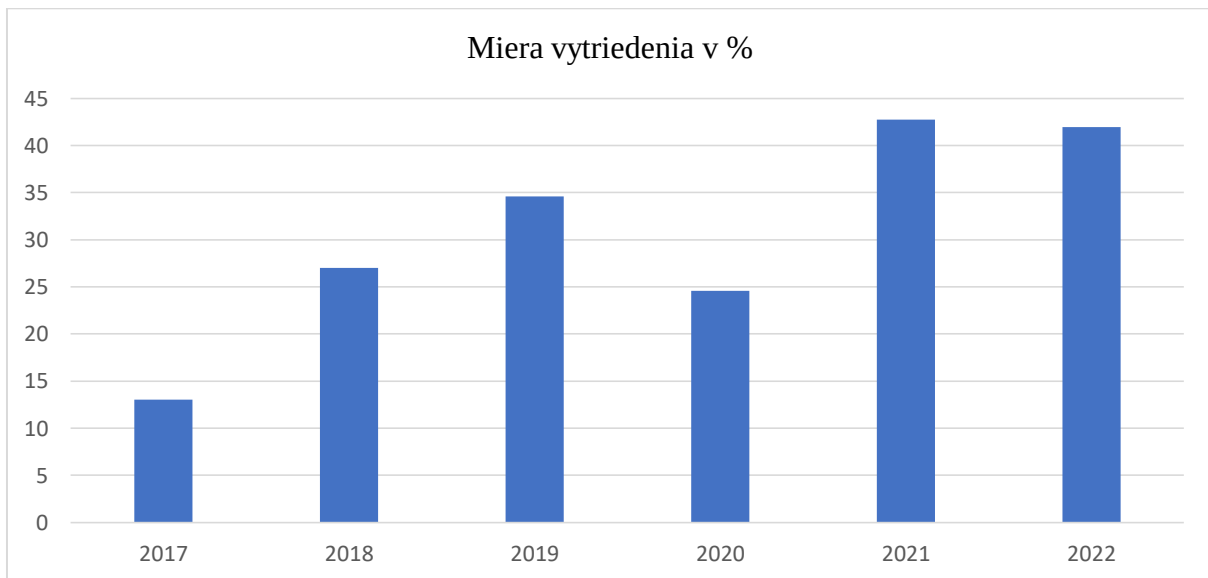
Zdroj: Obec Hrachovište (2023)

Graf 1

Zdroj: Obec Hrachovište (2023)

Graf 2

Zdroj: Obec Hrachovište (2023)

Ekosystémové služby

Pravdepodobný budúci vývoj klímy znamená aj pre oblasť Hrachovišťa, že bude nevyhnutné očakávať dôsledky globálnej zmeny klímy. Ich prejavy sú v náraste priemerných teplôt, poklese zrážkových úhrnov, snehovej pokrývky a poklese relatívnej vlhkosti vzduchu. Pravdepodobne pôjde aj o prehlbovanie extrémov prejavujúcich sa v intenzite zrážok a povodní a naopak, dlhotrvajúcich období sucha, so sprievodným javom poklesu prietoku riek a zníženia pôdnej vlhkosti.

Za tejto situácie je nevyhnutné prijímať účinné opatrenia na zmiernenie dopadov zmeny klímy, predovšetkým v podobe zelenej a modrej infraštruktúry v sídelnom prostredí,

ktorá má zároveň potenciál posilniť ekonomickú výkonnosť územia. Prvky zelenej infraštruktúry ako sú parky, zeleň v zástavbe, komunikáciách, cintorínoch, brehové porasty, chmeľnice, záhradkárske oblasti, trvalo trávnaté porasty, nelesná drevinová vegetácia, remízky, neudržiavaná zeleň, lesné porasty, orná pôda, a pod. majú potenciál regulovať mikroklimu, zabezpečovať cirkuláciu vzduchu, tlmiť nárazový vietor, znižovať prašnosť a hlučnosť, filtrovať vodu, znižovať riziko povodní po príválových dažďoch, znižovať energetickú náročnosť (formou tienenia v lete, a tepelnej izolácie v zime) ako aj prispievať k ukladaniu uhlíka vo vegetácii a pôde (uhlík je zložkou hlavného skleníkového plynu CO₂), chrániť pôdu a zabráňovať jej erózii. Prvky modrej infraštruktúry ako zberné jazierka, prirodzené a umelé vodné toky, kanály, fontány, mokrade, malé vodné plochy a pod., takisto napomáhajú regulácii mikroklimy, odtoku vody i zvyšovaniu kvality ovzdušia.

Okrem uvedených regulačných funkcií, poskytujú zelená a modrá infraštruktúra aj ďalšie ekosystémové služby za aké sa považujú kultúra, rekreácia, oddych a iné služby s priaznivým účinkom na zdravie a psychiku miestneho obyvateľstva, a rovnako aj podporné služby ako je cyklus živín, produkcia kyslíka (fotosyntéza), produkčné funkcie v prípade ovocných a zeleninových záhrad a pod.

Uvedené ekosystémové služby majú pozitívne dopady aj na ekonomiku mesta a obyvateľov. Znižujú energetické náklady na klimatizáciu, resp. ochladzovanie v lete a naopak na vykurovanie v zime, zatriktívňujú územie, čím sa zvyšuje bonita pozemkov a budov, a v neposlednom rade stabilizáciou prostredia napomáhajú eliminácii nákladov na odstraňovanie následkov nepredvídaných prírodných udalostí a katastrof v mestách (povodne, veterné smršte, erózie pôdy a pod.).

2.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

Ludské zdroje

Vývoj počtu obyvateľov

Charakteristikou demografického vývoja obce Hrachovište je dlhoročný pokles počtu obyvateľstva a starnutie jeho populácie, charakteristický pre väčšinu obcí na Slovensku.

V roku 2014 v obci žilo 720 obyvateľov, o 8 rokov môžeme vidieť pokles na 654 obyvateľov (tabuľka 4 a graf 3). Z celkového počtu obyvateľov tvorilo za r. 2022 predproduktívne obyvateľstvo 16,51 % oproti roku 2014 je to pokles, kedy to bolo 17,22 % obyvateľstva. Je to z demografického hľadiska negatívny ukazovateľ, nakoľko oproti roku 2014 sa znížil počet predproduktívneho obyvateľstva o 0,71 %. Produktívne obyvateľstvo bolo v roku 2022 zastúpené 65,9 %-ami a poproduktívne 17,58 %-ami (graf 5).

Z hľadiska ďalšieho vývoja obyvateľov má značný význam zastúpenie obyvateľov v predproduktívnom veku (0 - 14 rokov), ktoré je v tomto prípade nižšie ako poproduktívna zložka obyvateľstva (muži nad 65 rokov a ženy nad 60 rokov). Tento fakt potvrdzuje i ukazovateľ vnútornej demografickej kvality a reprodukčnej vitality súčasného obyvateľstva - index vitality populácie (pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky). V obci Hrachovište má index vitality klesajúcu tendenciu a v roku 2021 dosiahol najnižšiu hodnotu 88,79% (graf 4).

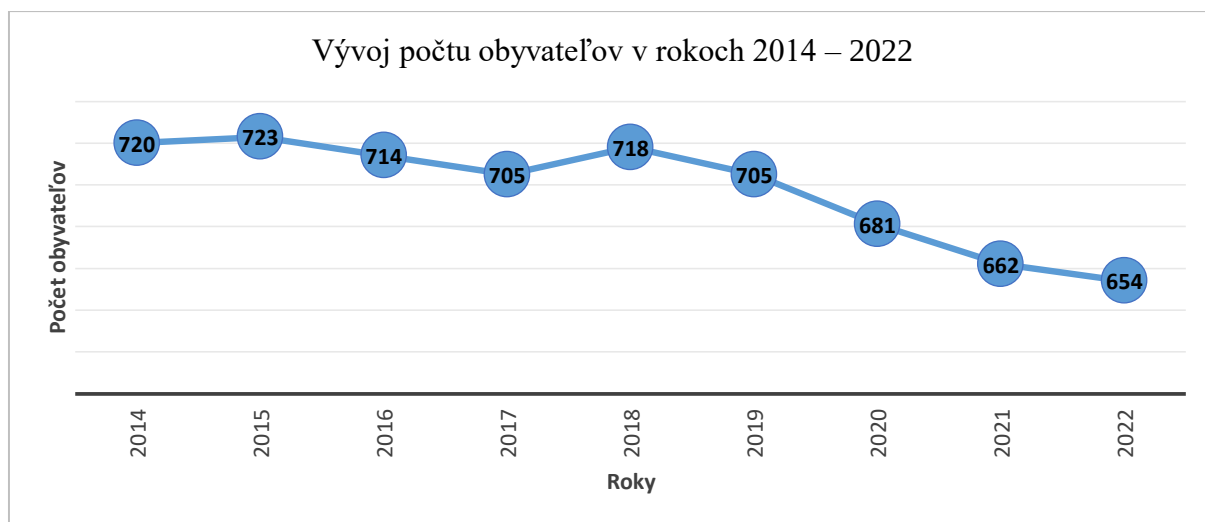
Priemerný vek obyvateľov v r. 2022 je 41,26, čo je vyššia hodnota ako v roku 2014 (40,58). Tento údaj je však podobný ako celoslovenský priemer (41,62).

Tabuľka 4 Demografická štruktúra obyvateľov v rokoch 2014 - 2022

			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Predprod.	Spolu	124	126	120	117	120	119	108	103	108
		%	17,22	17,43	16,81	16,60	16,71	16,88	15,86	15,56	16,51
	Produkt	Spolu	465	467	468	465	472	459	454	443	431
		%	64,58	64,59	65,55	65,96	65,74	65,11	66,67	66,92	65,90
	Poprodukt	Spolu	131	130	126	123	126	127	119	116	115
		%	18,19	17,98	17,65	17,45	17,55	18,01	17,47	17,52	17,58
Spolu			720	723	714	705	718	705	681	662	654
Index vitality			94,66	96,92	95,24	95,12	95,24	93,70	90,76	88,79	93,91

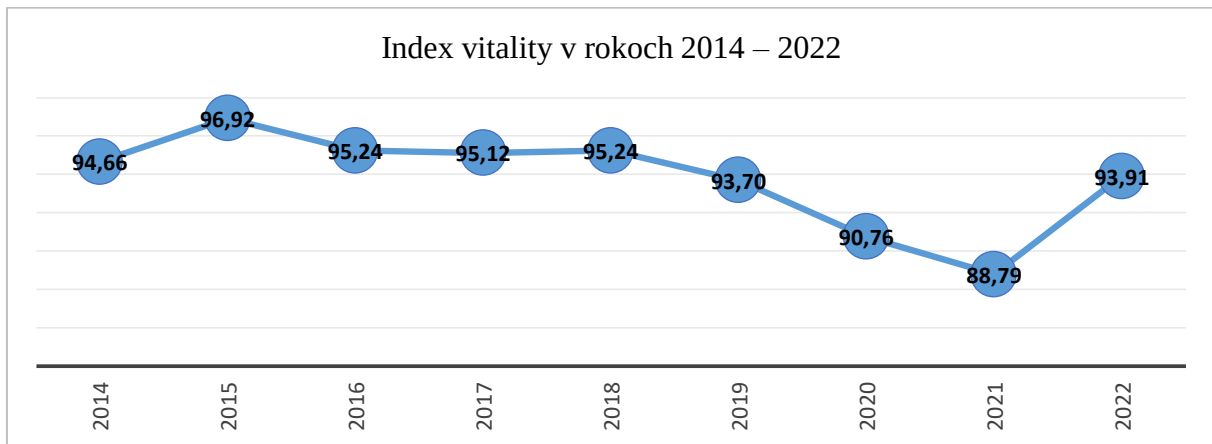
Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Graf 3

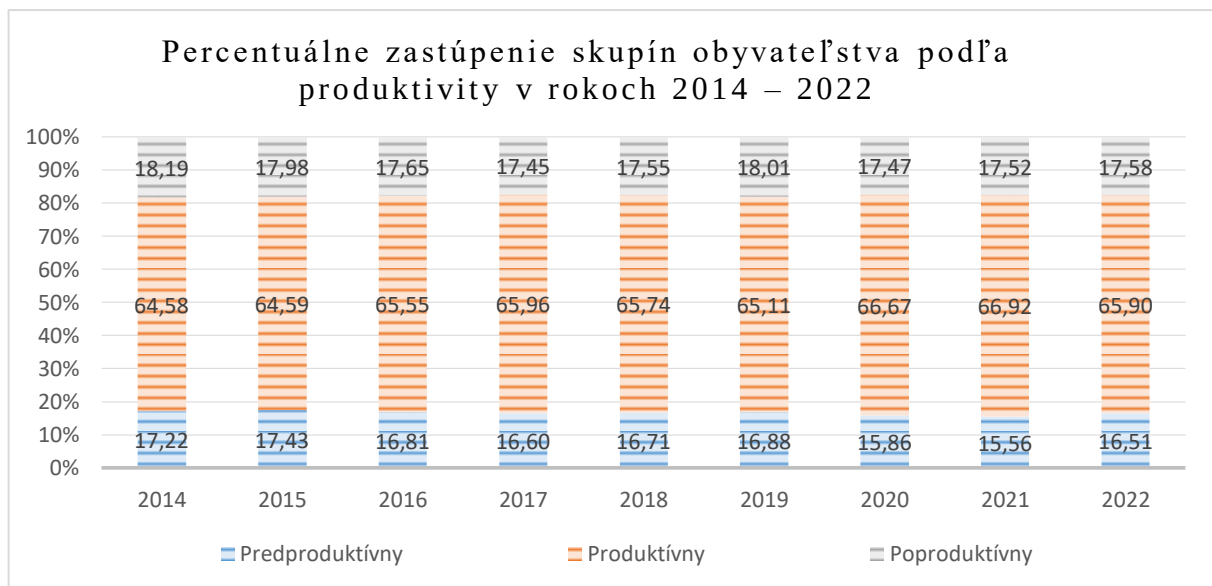
Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Graf 4

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Graf 5

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Z tabuľky 5 vyplýva, že celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva sa z dlhodobého hľadiska pohybuje v mínusových hodnotách. V sledovanom 8-ročnom období činil celkový úbytok obyvateľstva 75 obyvateľov. Prvou príčinou tohto javu je fakt, že v sledovanom období v obci viac obyvateľov zomrelo ako sa narodilo. V rokoch 2014 – 2022 bol tento úbytok 37 obyvateľov.

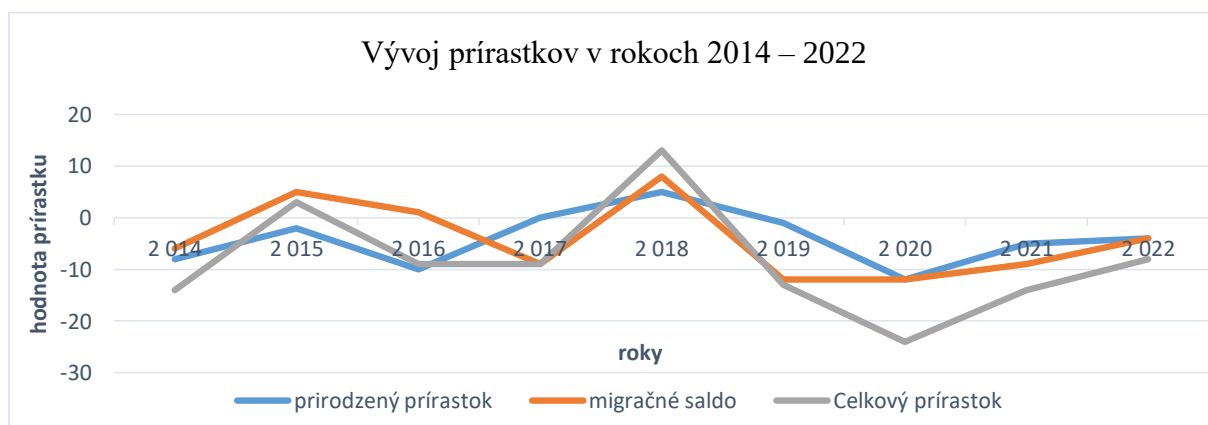
Ďalšou príčinou celkového úbytku je migračný úbytok obyvateľstva. V období 2014 - 2022 sa do obce prisťahovalo 89 ľudí, pričom sa z obce odsťahovalo až 127 ľudí. Dôvodom migračného úbytku obyvateľstva je hlavne odchod mladých ľudí do veľkých miest, ale aj pokračujúci trend odchodu obyvateľstva z vidieckych sídiel do miest. Migrácia obyvateľstva je ovplyvňovaná ekonomickou situáciou a mierou nezamestnanosti, situáciou na trhu práce či bytovou výstavbou a dostupnosťou bývania. Tiež majú na ňu vplyv dostupnosť služieb ako aj možnosti kultúrno-spoločenského či športového vyžitia.

Tabuľka 5 Pohyb obyvateľstva v rokoch 2014 – 2022

<i>Bilancia obyvateľstva</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	spolu
Živonarodení	4	13	5	8	12	9	2	9	11	73
Zomrelí	12	15	15	8	7	10	14	14	15	110
Prir. prírastok/úbytok	-8	-2	-10	0	5	-1	-12	-5	-4	-37
Priťahovaní	9	11	11	4	17	8	11	7	11	89
Odstťahovaní	15	6	10	13	9	20	23	16	15	127
Migr. prírastok/úbytok	-6	5	1	-9	8	-12	-12	-9	-4	-38
Celkový prírastok	-14	3	-9	-9	13	-13	-24	-14	-8	-75

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Graf 6

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>

Náboženská štruktúra obyvateľstva

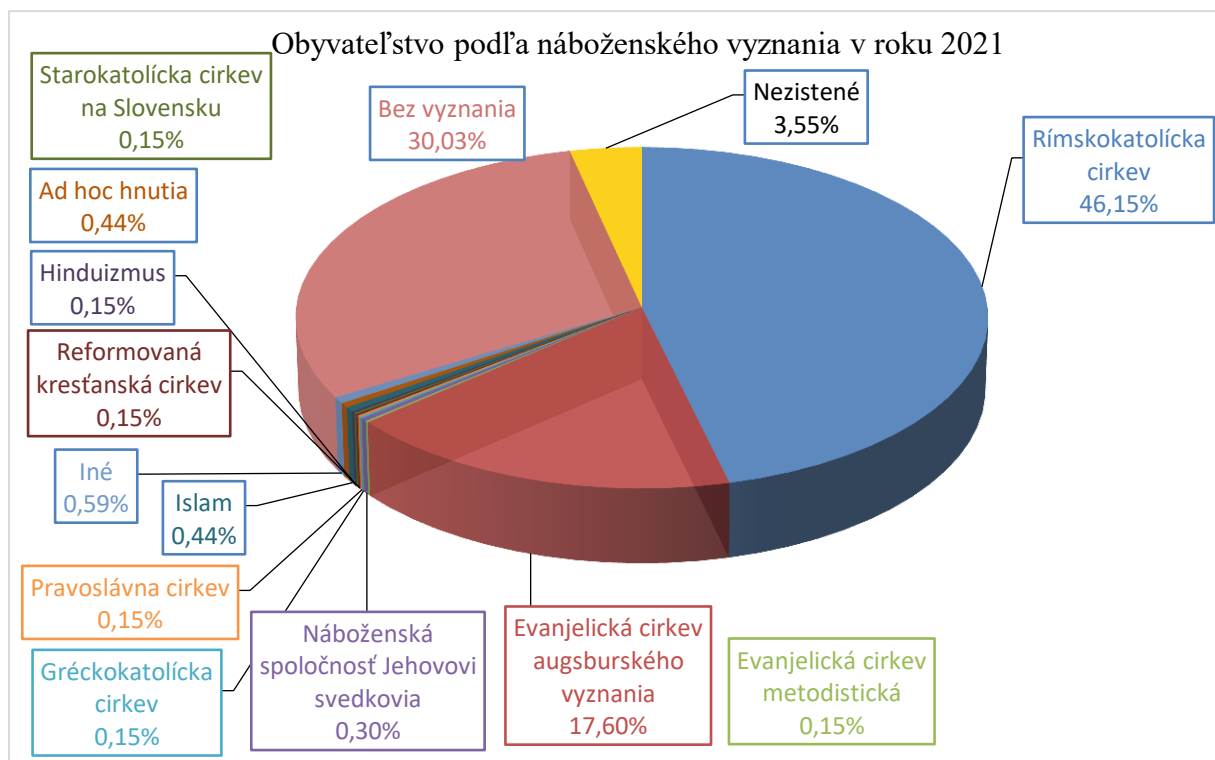
Pri poslednom sčítaní ľudu v roku 2021 poklesol v Hrachovišti podiel oboch hlavných náboženských vyznaní oproti sčítaniu z roku 2011. Najviac obyvateľov – 46,15 % hlásilo k rímskokatolíckej cirkvi, o 2,37 % menej ako v roku 2011. K evanjelickej cirkvi augsburského vyznania sa hlási 17,60 % obyvateľov (pokles o 1,81 %). Až o 13,59 % stúpol pomer obyvateľov bez vyznania (na 30,03 %). Svoje zastúpenie v obci majú i ďalšie náboženstvá – gréckokatolícka cirkev, pravoslávna cirkev, hinduizmus či islam. Naproti tomu odnože kresťanstva ako evanjelická cirkev metodistická (0,15%), svojich prívržencov strácajú. Narastá náboženská spoločnosť svedkovia Jehovovi (0,30%), ktorá predtým v obci nebola zastúpená. Podrobnú štruktúru obyvateľov obce Hrachovište podľa náboženského vyznania znázorňuje tabuľka 6 a graf 7.

Tabuľka 6 Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania porovnanie rokov 2021 a 2011

Náboženské vyznanie	SODB 2021		SODB 2011	
	Spolu	%	Spolu	%
Rímskokatolícka cirkev	312	46,15	360	48,52
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	119	17,60	144	19,41
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,15	6	0,81
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,30	0	0,00
Gréckokatolícka cirkev	1	0,15	0	0,00
Pravoslávna cirkev	1	0,15	0	0,00
Bratská jednota Baptistov	0	0,00	3	0,40
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0,15	0	0,00
Starokatolícka cirkev na Slovensku	1	0,15	0	0,00
Hinduizmus	1	0,15	0	0,00
Islam	3	0,44	0	0,00
Ad hoc hnutia	3	0,44	0	0,00
Iné	4	0,59	10	1,35
Bez vyznania	203	30,03	122	16,44
Nezistené	24	3,55	97	13,07
Spolu	676	100	742	100

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Graf 7

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Národnostná štruktúra obyvateľstva

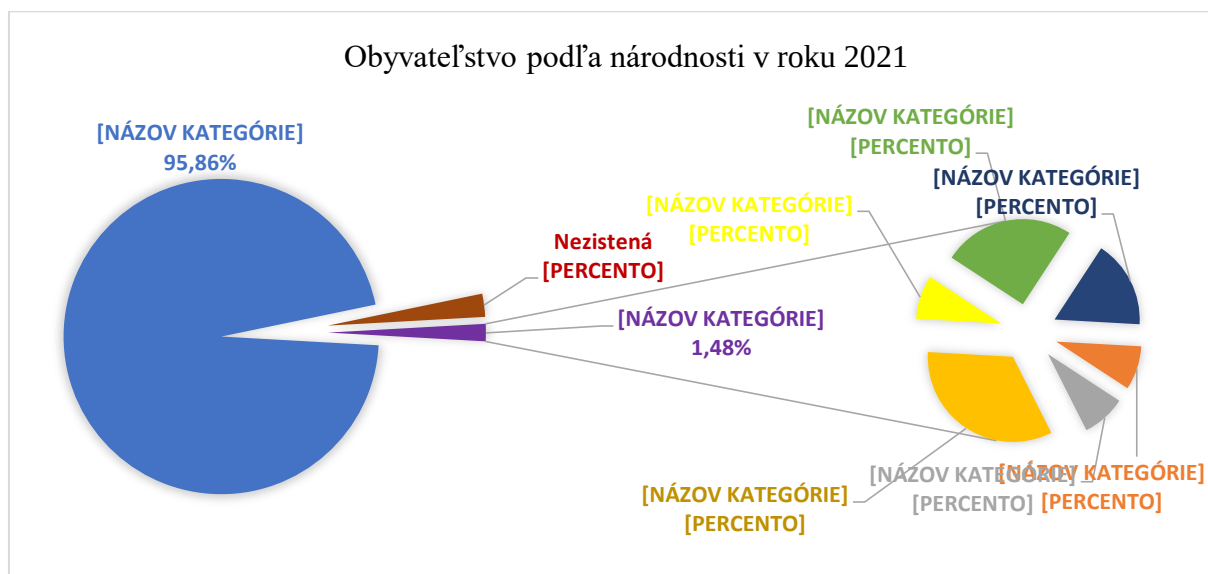
Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine. Národnostné zloženie obyvateľstva obce môžeme považovať za homogénne. Podľa údajov z tabuľky 7 sa k slovenskej národnosti hlási až 95,86 % čo je oproti predchádzajúcemu SODB viac. Znížil sa podiel českej národnosti. Ostatné národnosti dosahujú hodnoty nižšie ako 1%, preto sú zo štatistického hľadiska nevýznamné.

Tabuľka 7 Obyvatelia podľa národnosti

Národnosť	SODB 2021		SODB 2011	
	Spolu	%	Spolu	%
Slovenská	648	95,86	687	92,71
Maďarská	1	0,15	1	0,13
Ukrajinská a rusínska	1	0,15	2	0,27
Česká a moravská	4	0,59	5	0,67
Poľská	1	0,15	0	nesledované
Rómska	3	0,44	0	nesledované
Írska	2	0,30	0	nesledované
Iná	0	0,00	1	6,21
Nezistená	16	2,37	46	100,00
Spolu	676	100,00	742	92,71

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Graf 8

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Školské vzdelanie je výrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti. Je jedným z činiteľov, ktoré ovplyvňujú životnú úroveň a podmieňujú úspešný rozvoj národného hospodárstva vo všetkých jeho oblastiach.

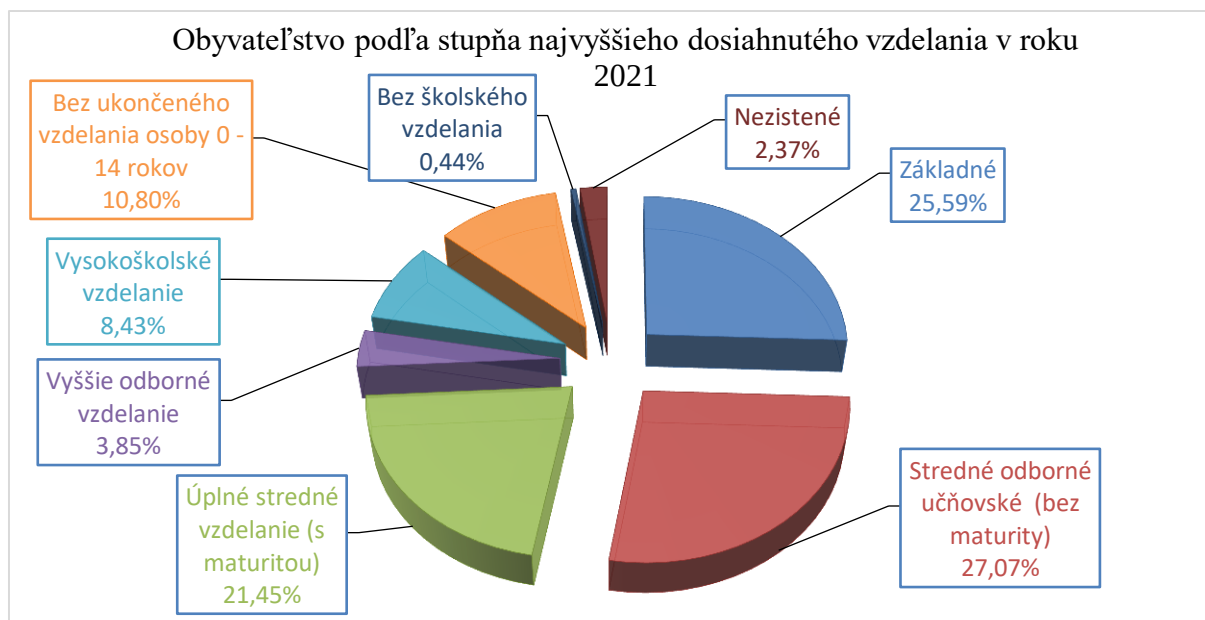
Podľa SODB 2021 v stupni dosiahnutého vzdelania je najpočetnejšia skupina obyvateľov, ktorá dosiahla stredné odborné učňovské (bez maturity) – 27,07% (slovenský priemer je 24,66%). Druhou najpočetnejšou skupinou sú obyvatelia, ktorí majú základné vzdelanie – 25,59%, pričom slovenský priemer 16,97%. Vysokoškolské vzdelanie dosiahlo 8,43% obyvateľov, čo je nárast až o 3,59%. Podrobnú štruktúru obyvateľov obce Hrachovište podľa vzdelania znázorňuje tabuľka 8 a graf 9.

Tabuľka 8 Obyvateľstvo podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	SODB 2021		SODB 2011	
	Spolu	%	Spolu	%
Základné	173	25,59	137	19,49
Stredné odborné učňovské (bez maturity)	183	27,07	214	30,44
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	145	21,45	23	3,27
Vyššie odborné vzdelanie	26	3,85	136	19,35
Vysokoškolské vzdelanie	57	8,43	34	4,84
Bez ukončeného vzdelania osoby 0 - 14 rokov	73	10,80	nesledované	0,00
Bez školského vzdelania	3	0,44	142	20,20
Nezistené	16	2,37	17	2,42
Spolu	676	100,00	703	100,00

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Graf 9

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Podľa štúdie Kraje a okresy Slovenska v demografickej perspektíve (autori: Branislav Šprocha, Boris Vaňo, Branislav Bleha) patrí okres Nové Mesto nad Váhom, do ktorého spadá i riešené územie obce Hrachovište, medzi okresy s najvyšším indexom zaťaženia starým

obyvateľstvom. Kým v roku 2018 pripadalo na 100 obyvateľov v tomto okrese viac ako 30 obyvateľov vo veku 65 a viac rokov, prognóza tohto čísla pre rok 2040 je až vyše 52 obyvateľov, teda viac ako polovica obyvateľstva okresu Nové Mesto nad Váhom bude vo veku 65 a viac rokov. Predpokladaný nárast počtu a podielu seniorov sa okrem vývoja indexu zaťaženia starým obyvateľstvom odzrkadlí aj na indexe (celkového) ekonomického zaťaženia, ktorý sa do roku 2040 pre okres Nové Mesto nad Váhom predpokladá až na úrovni 81,5, čo je jeden z najhorších očakávaných indexov ekonomického zaťaženia na Slovensku. Tento index vyjadruje pomer počtu osôb v predproduktívnom (0 - 14) a poproduktívnom veku (65+) na 100 osôb v produktívnom veku (15 - 64).

Ekonomika územia

Podnikateľská sféra

V obci malo v roku 2022 zastúpenie 63 podnikateľských subjektov, z toho 16 právnických a 47 fyzických osôb, ktoré zabezpečovali ekonomický rozvoj obce. Z fyzických osôb bolo 45 živnostníkov a 2 samostatne hospodáriaci roľníci.

Tabuľka 9 Právne subjekty v obci Hrachovište v roku 2022

Kategórie právnych subjektov	Počet r. 2014	Počet r. 2022
Právnické subjekty spolu	16	16
Fyzické osoby nezapísané v obchodnom registri – spolu	33	47
– FO nezapísané v obchodnom registri – živnostníci	32	45
– FO nezapísané v obchodnom registri – slobodné povolania	0	0
– FO nezapísané v obchod. registri – samostatne hospodáriaci roľníci	1	2
Subjekty vedené v Registri organizácií	49	63

Zdroj: Štatistický úrad SR (2023); <https://slovak.statistics.sk/>; obec Hrachovište

Tabuľka 10 Zoznam podnikateľských subjektov v obci Hrachovište

	Názov subjektu	Sídlo/Prevádzka	Predmet činnosti
1	Andrej Urbančík	Hrachovište 306	Oprava a údržba motorových vozidiel
2	APPIAS, s.r.o	Hrachovište 347	Ostatné pomocné činnosti v doprave
3	Domov dôchodcov Hrachovište	Hrachovište 256	Starostlivosť o staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím v pobytových zariadeniach
4	Dušan Bielčík	Hrachovište 133	Pilovanie a hobľovanie dreva
5	Dušan Naď	Hrachovište 241	Oprava a údržba motorových vozidiel
6	Dušan Torák	Hrachovište 214	Zemné práce
7	Sako Štefan	Hrachovište 373	Stolárstvo, výroba nábytku z masívu. Výroba nábytku na mieru.
8	Eleonóra Rezetová	Hrachovište 187	Sociálna práca bez ubytovania pre staršie osoby so zdravotným postihnutím
9	Eva Čuláková	Hrachovište 268	Činnosti poisťovacích agentov a maklérov
10	GELIMED s.r.o.	Hrachovište 109	Činnosti poisťovacích agentov a maklérov
11	Gustav Burianský NOVOSTAV B KOMPLET B	Hrachovište 42	Podnikateľ-fyzická osoba- nezapísaný v obchodnom registri
12	Jozef Kolník	Hrachovište 118	Výstavba obytných a neobytných budov i. n.
13	Viera Bulantová – SÍRIUS	Hrachovište 108	Výroba ostatných kovových výrobkov i. n.

Zdroj: Obec Hrachovište (2023)

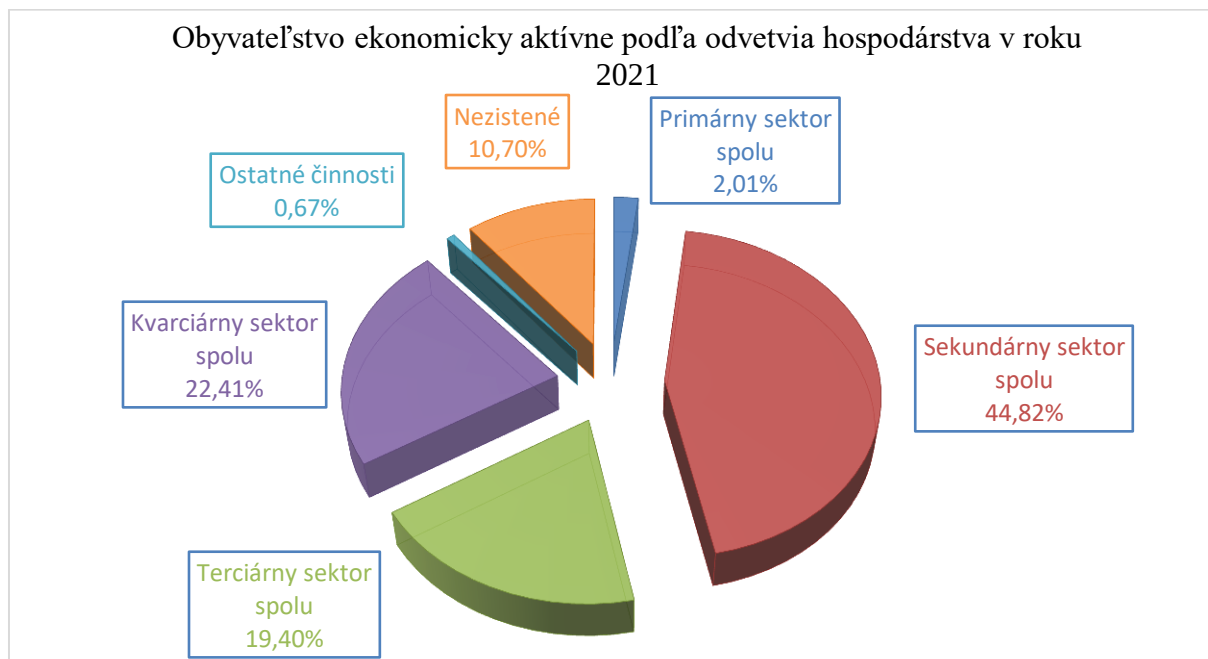
Z údajov uvedených v tabuľke 11 a grafu 10 vyplýva, že najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov obce pracuje v priemyselnej výrobe, ktorá spadá do sekundárneho sektora, v ktorom spolu pracuje 44,82 %. V terciárnom sektore pracuje 19,40 % obyvateľstva, v primárnom sektore 2,01 % a kvarciárny sektor predstavuje 22,41 %. Až 10,70 % ekonomicky aktívnych obyvateľov neudalo svoje odvetvia zamestnania.

Tabuľka 11 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa odvetvia hospodárstva v roku 2021

Odvetvie hospodárstva	Obyvateľstvo ekonomicky aktívne		
	Muži	Ženy	Spolu
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4	1	5
Ťažba a dobývanie	1	0	1
Primárny sektor spolu	5	1	6
Priemyselná výroba	64	47	111
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0	0	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3	1	4
Stavebníctvo	19	0	19
Sekundárny sektor spolu	86	48	134
Doprava a skladovanie	11	8	19
Ubytovacie a stravovacie služby	2	3	5
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	13	21	34
Terciárny sektor spolu	26	32	58
Informácie a komunikácia	2	3	5
Finančné a poisťovacie činnosti	0	2	2
Činnosti v oblasti nehnuteľností	3	1	4
Odborné, vedecké a technické činnosti	4	6	10
Administratívne a podporné služby	4	3	7
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	9	7	16
Vzdelávanie	1	5	6
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2	14	16
Umenie, zábava a rekreácia	1	0	1
Kvarciárny sektor spolu	26	41	67
Ostatné činnosti	0	2	2
Nezistené	18	14	32
Spolu	161	138	299

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Graf 10

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov, teda osôb vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré počas referenčného týždňa odvedli určitú prácu, aj keď len jednu hodinu týždenne, za odmenu, zisk alebo za výhody pre rodinu, v obci Hrachovište je 299, čo je 44,23 % z celkového počtu obyvateľstva (rok 2021). Oproti roku 2011 teda jeho pomer mierne stúpol. V porovnaní s Trenčianskym krajom je to 5,64 % menej a s celoslovenským priemerom je to menej ako o 2,64 %. (viď. tabuľka 12).

Tabuľka 12 Porovnanie EAO obce s priemerom okresu, kraja a SR v roku 2021 a rokom 2011

	Trvale bývajúce obyvateľstvo v r. 2021	Ekonomicky aktívne osoby v r. 2021	Podiel EAO v % v r. 2021	Podiel EAO v % v r. 2011
Obec Hrachovište	676	299	44,23	41,1
Okres Nové Mesto nad Váhom	61 840	31 068	50,24	49,8
Kraj Trenčiansky	577 464	287 977	49,87	49,2
SR	5 449 270	2 553 891	46,87	48,7

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla k 31. 12. 2021 v obci Hrachovište 4,35 %. Pričom za okres Nové Mesto nad Váhom je táto hodnota ešte nižšia a to 3,58 %. Za posledných 7 rokov klesla teda miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Nové Mesto nad Váhom viac ako o 4 %. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Nové Mesto nad Váhom je dlhodobo pod celoslovenským priemerom. Dokonca i na úrovni Trenčianskeho kraja je nezamestnanosť o niečo vyššia ako v okrese Nové Mesto nad Váhom.

Tabuľka 13 Porovnanie miery nezamestnanosti k 31. 12. 2021

	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	Ekonomicky aktívne osoby spolu	Miera evidovanej nezamestnanosti v %
Obec Hrachovište	662	299	4,35
Okres Nové Mesto nad Váhom	61 840	31 068	3,58
Kraj Trenčiansky	577 464	287 977	4,28
SR	5 449 270	2 553 891	6,76

Zdroj: ÚPSVaR 2021; SODB SR 2021

Bývanie a bytový fond

Bývanie ako jedna zo základných ľudských potrieb by malo byť uspokojované na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. Jeho úroveň je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva.

Domový fond obce Hrachovište v roku 2021 tvorilo 331 domov, v ktorých bolo spolu 336 trvale obývaných bytov. Najväčší podiel na domovom fonde majú rodinné domy - 321 Domový fond v meste dopĺňa 9 ostatných budov.

Tabuľka 14 Prehľad bytového fondu v obce Hrachovište za rok 2021

Typ domu	Počet domov	Počet bytových jednotiek v dome
rodinný dom	321	323
bytový dom	1	4
Ostatné (napr. polyfunkčná budova, neskolaudovaný rodinný dom, núdzový objekt, neurčený na bývanie, inštitucionálne, alebo kolektívne zariadenia nezistené	9	8
SPOLU	331	336

Zdroj: SODB SR 2021 (2023); <https://www.scitanie.sk/>

Občianska vybavenosť

Sociálna starostlivosť

Na území obce je zriadený domov dôchodcov s kapacitou 35 lôžok. Momentálne poskytuje služby 4 obyvateľom obce. Nevýhodou domova dôchodcov je skutočnosť, že kapacitne nepostačuje dopytu po jeho službách.

Zdravotná starostlivosť

V katastrálnom území obce pôsobí všeobecný lekár pre dospelých. V Domove dôchodcov je zriadená obvodná aj interná ambulancia. Ostatné zdravotné služby poskytujú zdravotné strediská v okolitých obciach Krajné a meste Stará Turá. V obci sa nenachádza lekárneň.

Školy a školské zariadenia

V súčasnosti obci Hrachovište nie je základná ani materská škola. Deti dochádzajú za vzdelaním do obcí Hrašné, Krajné, Kostolné, Vad'ovce, Nové Mesto nad Váhom a Stará Turá.

Kultúra, šport a cestovný ruch

Kultúrne zariadenia

Medzi zariadenia, ktoré plnia kultúrno – spoločenskú funkciu v obci patria kultúrny dom a knižnica. Zrekonštruovaný kultúrny dom s kapacitou 250 ľudí spĺňa významnú funkciu pri uskutočňovaní kultúrnych aktivít.

Historické zariadenia

K historickým zariadeniam nachádzajúcich sa priamo v obci patrí Rímskokatolícky kostol Navštívenia Panny Márie, jednoloďová baroková stavba s polygonálnym ukončením presbytéria a predstavanou vežou, z rokov 1750-1756. Nachádza sa tu neskorobarokový hlavný oltár s prvkami empíru s centrálnym reliéfom Navštívenia Panny Márie zo začiatku 19. storočia. Ďalej sa tu nachádza neskorobaroková spovedelnica z konca 18. storočia.

Zariadenia na trávenie voľného času

Pre obyvateľov obec ponúka obmedzené možnosti športového vyžitia. Intenzívne využívané je futbalové ihrisko a multifunkčné betónové ihrisko za budovou obecného úradu. Futbalové ihrisko využíva futbalový klub TJ Jednota Hrachovište, ktorý dosahuje dobré výsledky. V súťažnom ročníku 2023/2024 hrá mužstvo v IX. lige. Športový klub je podporovaný najmä z finančných prostriedkov obce a sponzorov. Obec so svojimi osadami má výborné podmienky pre turistiku. Katastrom obce prechádzajú mnohé turistické chodníky, po ktorých sa dá dostať napríklad na Veľký Plešivec. Cez obec Hrachovište vedie tiež trasa Lazovej 100, každoročného bežeckého preteku s celkovou dĺžkou 112 km a prevýšením 3 950m.

Návštevnosť a ubytovacie kapacity

V súčasnosti sa v obci Hrachovište nenachádza žiadne ubytovacie zariadenie. Návštevníci majú možnosť ubytovania v súkromí u obyvateľov alebo v chatách na území obce.

Kultúrno-spoločenský život

Kultúra je nezastupiteľnou sférou spoločenského života. Kultúrnou politikou prispieva obec k duchovnému rozvoju svojich obyvateľov. V obci sa každoročne konajú viaceré kultúrne a spoločenské podujatia. Väčšina z nich sa koná pravidelne každý rok. Najvýznamnejšie z nich uvádza nasledujúca tabuľka 15.

Tabuľka 15 Vybrané kultúrne a spoločenské podujatia a akcie v obci Hrachovište

Názov kultúrneho podujatia	Termín konania
Detský maskarný bál	február
Súťaž o naj pagáčik „Pagáčikovo“	február
Majáles	máj
Stretnutie Kolníkov	máj
Cesta do rozprávky	jún
Cvilo – turnaj v pastierskej hre	september
Deň úcty k starším – stretnutie jubilantov	október
Retropárty	október
Výstup na Plešivec	december
Mikuláš	december

Zdroj: obec Hrachovište

Viacere kultúrne – spoločenské akcie organizuje aj tunajší klub Jednota dôchodcov Hrachovište. Medzi ďalšie spolky pôsobiace na území obce môžeme zaradiť: dobrovoľný hasičský zbor, futbalový klub, poľovnícke združenie a turistický spolok. K najznámejším podujatiam s regionálnym významom patrí výstup na Plešivec a Cesta do rozprávky.

Ostatné služby

V rámci ostatnej infraštruktúry sa v obci nachádza Obecný úrad, knižnica a požiarna zbrojnica.

2.4 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA

Základná charakteristika obce z pohľadu širších vzťahov

Doprava

Dopravná dostupnosť a kvalitná dopravná dostupnosť sú dva základné atribúty rozvoja obce. Na území obce Hrachovište môžeme uvažovať s možnosťami ako cestnej, tak aj železničnej dopravy.

Región, v ktorom sa obec Hrachovište nachádza má výbornú dopravnú polohu celoštátneho významu. Prechádza tu dopravná trasa Bratislava – Trenčín – Žilina – Košice (diaľnica D1), priame cestné a železničné spojenie s Českou republikou. Hlavnú dopravnú križovatku, vo vzdialenosti asi 15 km od obce Hrachovište tvorí okresné mesto Nové Mesto nad Váhom, v blízkosti ktorého prechádza diaľnica a železničná trať národného významu.

Dopravne je obec prístupná v SV – JZ smere od obce Čachtice a taktiež v S – J smere od mesta Stará Turá. V katastri obce Hrachovište sa okrem štátnych ciest III. triedy nachádzajú i miestne a účelové komunikácie. Celková dĺžka miestnych komunikácií v katastri obce Hrachovište dosahuje cca 11,7 km. V blízkom období bude potrebná čiastočná rekonštrukcia miestnych komunikácií v dôsledku ich nadmerného využívania.

Obcou Hrachovište prechádza jednokoľajová železničná trať regionálneho významu č.121 Vrbovce – Nové Mesto nad Váhom s motorovou trakciou. V katastrálnom území je vybudovaná železničná zastávka.

Najbližšie letisko regionálneho významu sa nachádza v Piešťanoch, ktoré je od obce vzdialené 24 km. Najbližšie letisko medzinárodného významu leží v Bratislave vzdialenej od Hrachovišťa 105 km.

Obec a príľahlý región vytvárajú výborné podmienky pre cykloturistiku. Katastrálnym územím obce Hrachovište prechádza významná Kopaničiarska cyklomagistrála, ktorá vedie naprieč Kopaničiarskym regiónom Veľká Javorina – Bradlo. Jej začiatok je v obci Považany od rieky Váh, pokračuje cez Čachtice popod Čachtický hrad cez obec Hrachovište do mesta Stará Turá a popod Biele Karpaty kopaničiarskym krajom prichádza do Myjavy. Končí sa v meste Senica. Vybrané cyklotrasy cez obec Hrachovište:

- Čachtická cyklotrasa - dĺžka - 54 km, prevýšenie 170 m
- Malokarpatská cyklotrasa - dĺžka - 96 km, prevýšenie 750 m

Zásobovanie vodou, kanalizácia a ČOV

V obci je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je zásobovaný pitnou vodou z vodného zdroja Čachtice.

V súčasnosti obec Hrachovište nemá vybudovanú kanalizačnú sieť. Len sčasti v poľnohospodárskom družstve je vybudovaná kanalizácia s odvedením splaškových vôd do ČOV. Ostatné odpadové vody sú likvidované súkromnými žumpami.

Zásobovanie plynom

V obci Hrachovište je vybudovaný plynovod s výstupným tlakom 10 kPa. Nadriadenou rozvodnou sústavou je mu plynovod prechádzajúci v smere sever – juh z Nového Mesta nad Váhom cez Starú Turú o menovitom tlaku 25 kPa.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Hrachovište je plne elektrifikovaná. Napojená je na elektrickú energiu vzdušnou VN linkou vedenou vonkajším okrajom severne a východne od existujúcej zástavby. Táto linka smeruje do Nového Mesta nad Váhom. Zo spomínanej VN linky sú na odbočky napojené transformátorové stanice ako koncové. Väčšina vedení je vzdušná a iba malá časť je v zemnej kabeláži. Existujúce NN rozvody sú vzdušné a napojené zo spomínaných transformátorových staníc.

Tepelné hospodárstvo (centrálne zásobovanie, individuálne zdroje)

Súčasnú zásobovanie obyvateľov obce teplom môžeme označiť ako decentralizované. Najvyšší podiel u obyvateľov má teplo na vykurovanie a ohrev TUV vyrábané spaľovaním zemného plynu cca 70%, pevných palív cca 20%, v lokálnych zdrojoch tepla (sporáky, gamatky) a kotloch na ústredné kúrenie cca 10%.

Telekomunikácie (internet, optika)

Celý sídelný obvod Hrachovište má vybudovanú analógovú telefónnu ústredňu. Tá je napojená z oblastného okružného optického kábla v centrále v Novom Meste nad Váhom. Kataster obce je z veľkej časti pokrytý signálmi mobilných telefónnych sietí (Orange, Slovak Telekom) a takisto televíznym signálom. Internetové služby poskytuje 5 celoslovenských a 1 regionálny provider vysokofrekvenčným pripojením.

2.5 SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- dostatok pracovnej sily pre priemyselne zamerané podniky - dobré klimatické podmienky na pestovanie teplomilných rastlín - podmienky pre rozvoj ovocinárstva - geografická poloha obce v blízkosti okresného mesta Nové Mesto nad Váhom - železničná doprava v obci - vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku - zrekonštruovaná sieť na rozvod elektrickej energie - zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou obecným vodovodom napojeným na vodovod Čachtice - vybudované verejné osvetlenie - pokrytie signálom mobilných operátorov na 95 % - z funkčného hľadiska veľmi vyhovujúci systém regionálnej autobusovej a železničnej dopravy - plynofikácia obce - v blízkosti obce križovanie multimodálnych dopravných koridorov smer západ - východ a sever - juh, ktoré spájajú hlavné sídelno-hospodárske ťažiská SR - zavedený separovaný zber v obci - CHKO Malé Karpaty - existencia domova dôchodcov - dobrá dostupnosť zdravotníckeho zariadenia - existencia futbalového ihriska - existencia turistického oddielu - existencia kultúrneho domu s kapacitou 250 osôb - organizovanie kultúrnych podujatí - blízkosť Čachtického hradu - početnosť turistických chodníkov - množstvo cykloturistických trás	- nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám - nízky rozpočet obce nedovoľuje podporovať podnikateľské aktivity obyvateľstva - absencia splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete - absencia ČOV - potrebná rekonštrukcia obecného vodovodu - zlý technický stav miestnych komunikácií - nedostatočné množstvo finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry - absencia chodníkov popri komunikáciách - nárast individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy - využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy - existencia čiernych skládok - absencia oddychovej zóny pre obyvateľov - nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb - dlhodobá nezamestnanosť obyvateľov - absencia materskej školy v obci - absencia základnej školy v obci - absencia mimoškolských zariadení v obci - absencia športovo-rekreačnej zóny obce - absencia pamiatok zapísaných v ÚZKP SR - absencia otvoreného pódia pre uskutočňovanie kultúrnych akcií v letných mesiacoch - málo rozvinutý cestovný ruch - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
- dostatok ľudských zdrojov so skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva - vhodné podmienky na rozvoj poľnohospodárstva - rozvoj technickej infraštruktúry - rozvoj informačných technológií - vstup zahraničných investícií do priemyselných odvetví - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU - vytváranie nových pracovných miest najmä v malom, strednom podnikaní a službách - zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva - dobudovanie chodníkov popri komunikáciách - rekonštrukcia miestnych komunikácií - rekonštrukcia verejného osvetlenia a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce - vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody - výstavba oddychovej zóny v širšom centre obce - výstavba športovo - rekreačného areálu v obci - zlepšenie sociálneho povedomia rómskeho etnika - ordinovanie detskej lekárky aspoň 1 x týždenne v obci - výstavba športového areálu - podpora záujmových krúžkov zo strany obce - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci v rôznych jazykových mutáciách - rozvoj agroturistiky	- pomalá výstavba a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - administratívne bariéry v rozvoji cestovného ruchu – administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU - nedostatok investičného kapitálu - nevýhodné podmienky úverov z komerčných bánk - nízky záujem obyvateľov investovať do podnikania - nízky záujem obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania - obmedzená podpora miest a obcí zo strany štátu - absencia chodníkov popri cestných komunikáciách - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií - zhoršujúci sa stav životného prostredia nadmerným využívaním fosílnych palív v domácnostiach - vykurovanie tuhými palivami - nízka disciplína pri zneškodňovaní odpadov - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby - nepriaznivý demografický vývoj - nedostatočná podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo - rekreačných objektov - zaostávanie za konkurenčnými obcami v oblasti poznávacej, športovej a pobytovej turistiky - neochota ľudí investovať v cestovnom ruchu

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť PHRSR nadväzuje na analytickú časť a obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik. Určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Strategická časť obsahuje:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách, resp. oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, na podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľádovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja boli pracovnými skupinami pripravené podklady pre formuláciu strategickej vízie. Následne riadiaci tím zabezpečil vypracovanie strategickej vízie. Stanovenie vízie predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec Hrachovište dosiahnuť z dlhodobého hľadiska. Vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a

priorít na obdobie nasledujúcich 7 rokov a postupov na ich dosiahnutie. Obec Hrachovište má stanovenú nasledovnú víziu, ktorá zodpovedá dosiahnutým výsledkom počas rokov 2014 - 2022 a aj očakávaniam do roku 2030.

Vízia obce Hrachovište

„Obec Hrachovište ako progresívna, ekonomicky a sociálne rozvíjajúca sa obec, v zdravom životnom prostredí s dobrými možnosťami trávenia voľného času.“

Rozvojová stratégia

Na základe komplexnej analýzy územia obce a určenia slabých a silných stránok, príležitostí a ohrození v oblasti hospodárskej, sociálnej a environmentálnej, môžeme určiť rozvojovú stratégiu obce a jej prioritné ciele.

Strategickým cieľom obce je:

Vytvorenie podmienok pre ekonomický rozvoj obce pri efektívnom využívaní prírodných, finančných a ľudských zdrojov so zachovaním zdravého životného prostredia a podporou sociálne znevýhodnených skupín.“

Znamená to využiť potenciál obce a dostupné možnosti získania finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových činností, ale tiež sústavnú prácu s jednotlivcami, združeniami a organizáciami. Kvalitu života obyvateľov podmieňuje okrem iného občianska vybavenosť a fungujúca technická a dopravná infraštruktúra, ktorá môže byť predpokladom na rozvoj obce aj v ďalších oblastiach. Rozvoj v tejto oblasti je podmienený vybudovaním lepšej turistickej infraštruktúry a vytvorením kvalitných a dostupných tovarov a služieb, poskytovaním informácií a vytváraním ďalších aktivít, ktoré budú viesť k rozvoju vidieckej turistiky a agroturistiky v spolupráci so všetkými zainteresovanými subjektmi. Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR TTSK a podporujú jeho naplnenie. Na základe uvedených skutočností boli navrhnuté jednotlivé aktivity v rámci hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ktoré pri ich postupnej realizácii budú viesť k naplneniu strategického cieľa obce.

Priorita 1 : Ekonomický rozvoj obce

Strategický cieľ 1.1 Vytvorenie kvalitných podmienok pre rozvoj podnikania v rôznych odvetviach

Špecifický cieľ 1.1.1 Rozvoj infraštruktúry a služieb pre podnikateľské subjekty

Identifikované operácie:

- Modernizácia areálu a budovy Móda Mora
- Modernizácia areálu družstva

Strategický cieľ 1.2 Podpora rozvoja ľudských zdrojov

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvýšenie počtu obyvateľov vytvorením kvalitných podmienok bývania v obci

Identifikované operácie:

- Výkup pozemkov pre IBV
- Infraštruktúra pre IBV

Strategický cieľ 1.3 Využitie obecného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, kultúrnych a voľnočasových aktivít

Špecifický cieľ 1.3.1 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu

Identifikované operácie:

- Cyklotrasa z obce smerom k areálu bývalého JRD Hrachovište – Kostolné – Dubník a vybudovanie potrebnej infraštruktúry
- Dobudovanie cyklotrasy v lokalite Pod horou a vybudovanie potrebnej infraštruktúry
- Modernizácia detského ihriska pri fare
- Modernizácia budovy šatní na futbalovom ihrisku
- Modernizácia multifunkčného ihriska
- Workoutové ihrisko pre mladých

Špecifický cieľ 1.3.2 Podpora kultúrno-spoločenských podujatí a voľnočasových aktivít

Identifikované operácie:

- Cesta rozprávkovým lesom
- Modernizácia detského ihriska pri fare
- Modernizácia budovy šatní na futbalovom ihrisku
- Modernizácia multifunkčného ihriska
- Workoutové ihrisko pre mladých
- Hasičská súťaž (Memoriál J. Kubiša)
- Podpora kultúrnych a športových podujatí
- Podpora spolkovej činnosti

Priorita 2: Rozvoj občianskej vybavenosti

Strategický cieľ 2.1 Zlepšovanie kvality verejnej infraštruktúry

Špecifický cieľ 2.1.1 Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a bezpečnosti cestnej premávky

Identifikované operácie:

- Rekonštrukcia obecnej komunikácie z centra obce na horný koniec
- Rekonštrukcia existujúcich miestnych komunikácií
- Vybudovanie chodníkov v obci
- Vybudovanie oporného múru v Gablovom
- Modernizácia lávok cez potok
- Modernizácia autobusových zastávok

Špecifický cieľ 2.1.2 Investície do technickej infraštruktúry súvisiace najmä so zvýšením bezpečnosti v obci

Identifikované operácie:

- Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia obce
- Modernizácia existujúcej rozhlasovej siete
- Rozšírenie kamerového systému v obci

Špecifický cieľ 2.1.3 Skrášlenie prostredia obce a jej okolia

Identifikované operácie:

- Výmena uvítacích a informačných tabúl
- Rekonštrukcia oplotenia cintorínov
- Revitalizácia verejného priestranstva v centrálnej obecnej zóne

Strategický cieľ 2.2 Zlepšenie stavu obecných objektov

Špecifický cieľ 2.2.1 Skvalitnenie stavu objektov v majetku obce, dobudovanie potrebnej infraštruktúry a modernizácia ich vybavenia

Identifikované operácie:

- Nadstavba, prístavba a stavebné úpravy budovy požiarnej zbrojnice
- Rekonštrukcia DK Hrachovište a modernizácia vnútorných priestorov
- Rekonštrukcia budovy bývalej pošty na komunitné centrum
- Modernizácia vnútorných priestorov obecnej knižnice a obnova knižného fondu
- Rekonštrukcia Domu smútku

Strategický cieľ 2.3 Skvalitnenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Špecifický cieľ 2.3.1 Rekonštrukcia objektov, vybavenia, zariadení sociálnej infraštruktúry a skvalitnenie služieb v oblasti sociálnej sféry

Identifikované operácie:

- Rekonštrukcia a zateplenie budovy Domova dôchodcov Hrachovište

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu životného prostredia

Strategický cieľ 3.1 Zvýšenie odvádzania a čistenia komunálnych vôd a zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

Špecifický cieľ 3.1.1 Vybudovanie kanalizačnej siete

Identifikované operácie:

- Výstavba kanalizačnej siete v obci Hrachovište do 1000 ekvivalentných obyvateľov

Špecifický cieľ 3.1.2 Modernizácia vodovodnej siete

- Modernizácia verejného vodovodu

Strategický cieľ 3.2 Podpora odpadového hospodárstva a riešenie problematiky environmentálnych zátŕaží

Špecifický cieľ 3.2.1 Rozšírenie a modernizácia odpadového hospodárstva

Identifikované operácie:

- Nákup komunálnej techniky
- Vybudovanie kontajnerových stojísk
- Propagácia separovaného zberu, kompostovania, zhodnocovania odpadov
- Odstránenie nelegálnych skládok v katastri obce

Strategický cieľ 3.3 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a nepriaznivými vplyvmi počasia

Špecifický cieľ 3.3.1 Realizácia aktivít protipovodňovej ochrany a ochrany pred nepriaznivými vplyvmi počasia

Identifikované operácie:

- Sanácia zosuvu pod prístupovou cestou k cintorínu
- Prehrádzky na bezmenných prítokoch Jablonky
- Čistenie bezmenných prítokov od popadaných stromov

- Čistenie vodných tokov od popadaných stromov

Strategický cieľ 3.4 Ochrana prírodného prostredia a krajiny

Špecifický cieľ 3.4.1 Aktivity zamerané na environmentálnu výchovu a ochranu biodiverzity

Identifikované operácie:

- Výsadba drevín v lesoch obci Hrachovište
- Propagačné aktivity zamerané na ochranu prírody

4 IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

4.1 PROJEKTOVÉ ZÁMERY A AKTIVITY

Priorita 1: Ekonomický rozvoj obce

STRATEGICKÝ CIEĽ	1.1 Vytvorenie kvalitných podmienok pre rozvoj podnikania v rôznych odvetviach	
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1.1.1 Rozvoj infraštruktúry a služieb pre podnikateľské subjekty	
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na podporu využitia existujúceho potenciálu vo výrobe a službách a na obnovu a vytvorenie novej infraštruktúry na území obce.	
Doba realizácie		
2024 – 2030		
Opatrenia špecifického cieľa		
a) Obnova existujúcej infraštruktúry na výrobnú činnosť v nadväznosti na tradíciu priemyslu širšieho regiónu,		
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa		
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady
Hrachovište		
Modernizácia areálu a budovy Móra Mora	Realizovať bude investor	-
Modernizácia areálu družstva	Realizovať bude investor	-
Finančné náklady na špecifický cieľ		
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Zdroje investora		
Plán obnovy		-
Merateľné ukazovatele		
Počet aktivít vykonaných na podporu podnikateľskej činnosti		

STRATEGICKÝ CIEĽ	1.2 Podpora rozvoja ľudských zdrojov	
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1.2.1 Zvýšenie počtu obyvateľov vytvorením kvalitných podmienok bývania v obci	
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na bytovú a domovú výstavbu a budovanie potrebnej infraštruktúry.	
Doba realizácie		
2024 – 2030		
Opatrenia špecifického cieľa		
a) Budovanie novej infraštruktúry – inžinierskych sietí b) Individuálna bytová výstavba c) Individuálna domová výstavba		
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa		
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady
Hrachovište		
Výkup pozemkov pre IBV		100 000 €
Infraštruktúra pre IBV	za účelom vyčlenenia nových stavebných pozemkov	300 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ		
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Štátny fond rozvoja bývania		400 000 €
Merateľné ukazovatele		
Počet objektov vybudovanej infraštruktúry Rozloha vykúpených pozemkov na účely budúcej IBV		

STRATEGICKÝ CIEĽ	1.3 Využitie obecného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, kultúrnych a voľnočasových aktivít		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1.3.1 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na podporu využitia potenciálu cestovného ruchu obce a jej okolia, a to najmä prostredníctvom budovania a modernizácie špecifickej infraštruktúry cestovného ruchu. Špecifický cieľ sa tiež zameriava na zvyšovanie informovanosti o cestovnom ruchu v širšom okolí, zlepšením marketingových aktivít, integráciou turistických atrakcií v regióne, ako aj podpornej infraštruktúry, ako sú napríklad cyklochodníky a pod.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) rozvoj cestovného ruchu v nadväznosti na tradíciu širšieho regiónu, b) budovania a modernizácie špecifickej infraštruktúry cestovného ruchu v obci			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady
Cyklotrasa z obce smerom k areálu bývalého JRD Hrachovište – Kostolné – Dubník a vybudovanie potrebnej infraštruktúry		altánky, stojany, koše	150 000 €
Dobudovanie cyklotrasy v lokalite Pod horou a vybudovanie potrebnej infraštruktúry		altánky, stojany, koše	160 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Program Interreg SR – ČR Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS			310 000 €
Merateľné ukazovatele			
Dĺžka novovybudovaných príp. zrekonštruovaných cyklotrás a cyklochodníkov Počet prvkov drobnej cyklodopravnej infraštruktúry			

STRATEGICKÝ CIEĽ	1.3 Využitie obecného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, kultúrnych a voľnočasových aktivít		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1.3.2 Podpora kultúrno-spoločenských podujatí a voľnočasových aktivít		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na podporu využitia potenciálu prírodného prostredia obce a to najmä prostredníctvom podpory organizácií, spolkov ako i kultúrnych podujatí. Tiež sa zameriava na oblasť športu a zdravého životného štýlu obyvateľov obce ako predpokladu zdravej komunity. Opatrenia cielia na dobudovanie a modernizáciu voľnočasovej infraštruktúry.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) podpora organizácií a inštitúcií kultúrneho života v obci a okolí, b) podpora a rozvoj kultúrnych podujatí v obci, c) podpora voľnočasových aktivít d) rekonštrukcia a modernizácia priestorov pre trávenie voľného času			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne Hrachovište	projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady
Cesta rozprávkovým lesom		Oživenie tohto pred koronakrízou veľmi populárneho a navštevovaného podujatia pre rodiny s deťmi.	8 000 €
Modernizácia detského ihriska pri fare		S napojením na okolité obce	30 000 €
Modernizácia budovy šatní na futbalovom ihrisku		strecha, výmena sanity, solárne panely	20 000 €
Modernizácia multifunkčného ihriska		v spolupráci s KR MAS	20 000 €
Workoutové ihrisko pre mladých			20 000
Hasičská súťaž (Memoriál J. Kubiša)			1 000 €
Podpora kultúrnych a športových podujatí			5 000 €
Podpora spolkovej činnosti			10 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Program Interreg SR – ČR Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS			114 000 €
Merateľné ukazovatele			
Počet zveľadených prípadne vybudovaných objektov na voľnočasové aktivity Počet podporených kultúrnych a športových podujatí Počet vybudovaných (zmodernizovaných) ihrísk			

Priorita 2: Rozvoj občianskej vybavenosti

STRATEGICKÝ CIEĽ	2.1 Zvýšenie kvality infraštruktúry verejnej infraštruktúry		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2.1.1 Zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry a bezpečnosti cestnej premávky		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na zvýšenie bezpečnosti dopravy a podporu súvisiacej infraštruktúry na území obce.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky b) zvýšenie bezpečnosti peších chodcov c) rekonštrukcia dopravného značenia			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady
Rekonštrukcia obecnej komunikácie z centra obce na horný koniec		na zabezpečenie dostupnosti zložiek IZS, odvozu a likvidácie odpadu	450 000 €
Rekonštrukcia existujúcich miestnych komunikácií			300 000 €
Vybudovanie chodníkov v obci		Školská ulica; riešenie odvodnenia	100 000 €
Vybudovanie oporného múru v Gablovom		Pred bytovkou Na Pažiti, prepojenie na Školskú ulicu	50 000 €
Modernizácia lávok cez potok		5 lávok	50 000 €
Modernizácia autobusových zastávok		3 zástavky	15 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Program Interreg SR – ČR Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS			965 000 €
Merateľné ukazovatele			
Dĺžka zrekonštruovaných miestnych komunikácií Dĺžka vybudovaných a zrekonštruovaných chodníkov Počet modernizovaných zastávok Počet zrekonštruovaných lávok			

STRATEGICKÝ CIEĽ	2.1 Zvýšenie kvality infraštruktúry verejnej infraštruktúry	
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2.1.2 Investície do technickej infraštruktúry súvisiace najmä so zvýšením bezpečnosti v obci	
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na modernizáciu a zatraktívnenie verejných priestorov obce a súvisiacej infraštruktúry pre občanov.	
Doba realizácie		
2024 – 2030		
Opatrenia špecifického cieľa		
a) modernizácia verejnej infraštruktúry		
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa		
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady
Hrachovište		
Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia obce		5 000 €
Modernizácia existujúcej rozhlasovej siete		5 000 €
Rozšírenie kamerového systému v obci		5 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ		
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS		15 000 €
Merateľné ukazovatele		
Počet inštalovaných kamier Zrekonštruované verejné osvetlenie		

STRATEGICKÝ CIEĽ	2.1 Zvýšenie kvality infraštruktúry verejnej infraštruktúry		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2.1.3 Skrášlenie prostredia obce a jej okolia		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na modernizáciu a zatraktívnenie verejných priestorov obce a súvisiacej infraštruktúry pre občanov.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) zvýšenie estetickej kvality verejných priestranstiev b) eliminácia dopadov zmeny klímy zvyšovaním podielu zelene vo verejných priestoroch a zvyšovaním ich biodiverzity c) modernizácia verejnej infraštruktúry			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady
Výmena uvítacích a informačných tabúl			5 000 €
Rekonštrukcia oplatenia cintorínov			50 000 €
Revitalizácia verejného priestranstva v centrálnej obecnej zóne			10 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet obce Program Interreg SR – ČR Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS			65 000 €
Merateľné ukazovatele			
Počet zrekonštruovaných príp. revitalizovaných verejných priestranstiev a cintorínov Zrekonštruované verejné osvetlení Počet zrekonštruovaných lávok			

STRATEGICKÝ CIEĽ	2.2 Zlepšenie stavu obecných objektov		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2.2.1 Skvalitnenie stavu objektov v majetku obce, dobudovanie potrebnej infraštruktúry a modernizácia ich vybavenia		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na podporu verejných služieb na území obce, a to najmä prostredníctvom modernizácie/revitalizácie súvisiacej infraštruktúry.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) modernizácia/revitalizácia objektov verejnej správy na území obce			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady
Nadstavba, prístavba a stavebné úpravy budovy požiarnej zbrojnice			150 000 €
Rekonštrukcia DK Hrachovište a modernizácia vnútorných priestorov		Oprava strechy, modernizácia kuchyne, solárne panely	30 000 €
Rekonštrukcia budovy bývalej pošty na komunitné centrum			100 000 €
Modernizácia vnútorných priestorov obecnej knižnice a obnova knižného fondu			10 000 €
Rekonštrukcia Domu smútku			50 000 €
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Operačný program Slovensko Rozpočet obce Ministerstvo financií Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS			340 000 €
Merateľné ukazovatele			
Počet zrekonštruovaných príp. zmodernizovaných objektov verejných služieb na území obce			

STRATEGICKÝ CIEĽ	2.3 Skvalitnenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2.3.1 Rekonštrukcia objektov, vybavenia, zariadení sociálnej infraštruktúry a skvalitnenie služieb v oblasti sociálnej sféry		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na oblasť poskytovaných sociálnych služieb na území obce.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) aktívna pomoc pri zabezpečovaní sociálnej pomoci odkázaným občanom			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka		Odhadované náklady
Hrachovište			
Rekonštrukcia a zateplenie budovy Domova dôchodcov Hrachovište	V súčinnosti s poskytovateľom opatrovníckej starostlivosti, čiže sa jedná o zámer podnikateľa		-
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania			Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa
Rozpočet TSK Program Slovensko Súkromné zdroje			-
Merateľné ukazovatele			
Zrealizované aktivity v sociálnej oblasti Počet zrealizovaných bezbariérových prístupov			

Priorita 3: Zlepšenie stavu životného prostredia

STRATEGICKÝ CIEĽ	3.1 Zvýšenie odvádzania a čistenia komunálnych vôd a zásobovania obyvateľstva pitnou vodou		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3.1.1 Vybudovanie kanalizačnej siete		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na vyriešenie čistenia odpadových vôd spoločnou kanalizáciou alebo individuálnymi ČOV.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) preskúmanie možností vybudovania verejnej kanalizácie b) propagácia a podpora budovanie individuálnych ČOV alebo koreňových čističiek			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady	
Výstavba kanalizačnej siete v obci Hrachovište do 1000 ekvivalentných obyvateľov	iba s podporou TVK	-	
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa	
Rozpočet obce		-	
Merateľné ukazovatele			
Počet novopripojených domov na verejnú kanalizáciu			

STRATEGICKÝ CIEĽ	3.1 Zvýšenie odvádzania a čistenia komunálnych vôd a zásobovania obyvateľstva pitnou vodou		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3.1.2 Modernizácia vodovodnej siete		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na zabezpečenie obyvateľov obce pitnou a úžitkovou vodou.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) zabezpečenie zadržiavanie úžitkovej vody			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady	
Hrachovište			
Modernizácia verejného vodovodu	Zámer TVK	-	
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa	
Operačný program Slovensko Envirofond Rozpočet TVK		-	
Merateľné ukazovatele			
Dĺžka zmodernizovaného vodovodu			

STRATEGICKÝ CIEĽ	3.2 Podpora odpadového hospodárstva a riešenie problematiky environmentálnych záťaž		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3.2.1 Rozšírenie a modernizácia odpadového hospodárstva		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na zvyšovanie efektivity zberu, manažmentu, spracovania a zhodnocovania odpadov, ako aj redukciu vzniku odpadov, najmä komunálneho zmesového odpadu a komunálneho odpadu, ale aj stavebného odpadu, biologického odpadu a i.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) budovanie regionálnej infraštruktúry na efektívne spracovanie odpadov, vrátane biologicky rozložiteľného odpadu, b) technológia na zhodnocovania odpadov,			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci	Poznámka	Odhadované náklady	
Hrachovište			
Propagácia separovaného zberu, kompostovania a zhodnocovania odpadov		5 000 €	
Vybudovanie kontajnerových stojísk	6 kontajnerových stojísk	5 000 €	
Nákup komunálnej techniky	Kosačka, mulčovač, multikára krovinorez, nádoby na zber odpadu a pod.	30 000 €	
Odstránenie nelegálnych skládok v katastri obce		5 000 €	
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa	
Rozpočet obce KR - MAS Envirofond		45 000 €	
Merateľné ukazovatele			
Počet aktivít na propagáciu separovaného zberu Nakúpená technika Počet nelegálnych skládok			

STRATEGICKÝ CIEĽ	3.3 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a nepriaznivými vplyvmi počasia	
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3.3.1 Realizácia aktivít protipovodňovej ochrany a ochrany pred nepriaznivými vplyvmi počasia	
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na riešenia prispievajúce k ochrane krajiny pred dopadmi zmeny klímy a k ochrane krajiny pred povodňami. Špecifický cieľ tiež zameriava na riešenia zvyšovaniu retenčnej schopnosti územia obce.	
2024 – 2030		
Opatrenia špecifického cieľa		
a) realizácia protipovodňových a regulačných opatrení na tokoch a vodných plochách b) výsadba remízok, alejí, stromoradií a inej zelene na otvorených priestranstvách c) aktívna ochrana lesa a pestovných opatrení na princípoch Prírody blízkeho obhospodarovania lesa ako prostriedku zvýšenia stability lesných porastov podporujúcu ich trvalú produkciu d) budovanie vodozádržných opatrení vo verejnom priestore sídiel (vsakovanie ako i opätovné využitie vody pre údržbu územia)		
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa		
Indikatívne projekty/zámery v obci Hrachovište	Poznámka	Odhadované náklady
Sanácia zosuvu pod prístupovou cestou k cintorínu	Spevnenie svahu pri Dome smútku (s podporou MŽP SR)	-
Prehrádzky na bezmenných prítokoch Jablonky		10 000 €
Čistenie bezmenných prítokov od popadaných stromov		10 000 €
Čistenie vodných tokov od popadaných stromov	Aktivita ŠVP	-
Finančné náklady na špecifický cieľ		
Možné zdroje financovania		Odhad nákladov na operácie špec. cieľa
Envirofond Rozpočet obce MŽP SR		20 000 €
Merateľné ukazovatele		
Počet vodozádržných opatrení		

STRATEGICKÝ CIEĽ	3.4 Ochrana prírodného prostredia a krajiny		
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3.4.1 Aktivity zamerané na environmentálnu výchovu a ochranu biodiverzity		
Popis špecifického cieľa	Špecifický cieľ sa zameriava na vzdelávanie hlavne mladej generácie v oblasti ochrany prírody a krajiny a praktické opatrenia na realizáciu jej ochrany.		
Doba realizácie			
2024 – 2030			
Opatrenia špecifického cieľa			
a) opatrenia na zvyšovanie biodiverzity b) podpora aktivít zameraných na vzdelávanie, osvetu a propagáciu dôležitosti ochrany biodiverzity a klímy			
Operácie naplňajúce opatrenia špecifického cieľa			
Indikatívne projekty/zámery v obci Podkylava	Poznámka	Odhadované náklady	
Propagačné aktivity zamerané na ochranu prírody		5 000 €	
Výsadba drevín v lesoch obci Hrachovište		5 000 €	
Finančné náklady na špecifický cieľ			
Možné zdroje financovania		Odhadované náklady na operácie špecifického cieľa	
Rozpočet obce Envirofond		10 000 €	
Merateľné ukazovatele			
Počet opatrení na zachovanie a obnovu prírody a krajiny			

4.2 FINANČNÝ PLÁN

Pre finančné krytie implementácie PHRSR obce Hrachovište pre roky 2023 – 2030 sa primárne identifikujú nasledujúce zdroje:

- Operačný program Slovensko (EŠIF)
- Rozpočet obce Hrachovište

Ako doplnkové zdroje sú identifikované:

- Plán obnovy a odolnosti SR
- Program Interreg SR – ČR
- Envirofond
- Fond na podporu športu
- Strategický plán spoločnej poľnoh. politiky prostredníctvom KR - MAS

Na základe stavu pripravenosti jednotlivých projektových zámerov/projektov je možné odhadnúť potrebné zdroje na krytie implementácie jednotlivých strategických cieľov následne:

Tabuľka 16 Finančný plán PHRSR Hrachovište

	Odhadovaná suma v €
PRIORITA 1 - EKONOMICKÝ ROZVOJ OBCE	
1.1 Vytvorenie kvalitných podmienok pre rozvoj	0 €
1.2 Podpora rozvoja ľudských zdrojov	400 000 €
1.3 Využitie obecného potenciálu pre rozvoj cestovného	424 000 €
PRIORITA 2 – ROZVOJ OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI	
2.1 Zlepšovanie kvality verejnej infraštruktúry	104 500 €
2.2 Zlepšenie stavu obecných objektov	340 000 €
2.3 Skvalitnenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti	0 €
PRIORITA 3 – ZLEPŠENIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	
3.1 Zvýšenie odvádzania a čistenia komunálnych vôd a zásobovania obyvateľstva pitnou vodou	0 €
3.2 Podpora odpadového hospodárstva a riešenie problematiky environmentálnych záťaží	45 000 €
3.3 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a nepriaznivými vplyvmi počasia	20 000 €
3.4 Ochrana prírodného prostredia a krajiny	10 000 €
SPOLU	2 284 000 €

Uvedené sumy predstavujú potrebnú hodnotu finančného krytia pre zámery, ktoré boli zadefinované. Tieto sa budú priebežne aktualizovať, či už v kontexte ich realizácie, resp. meniacej sa potreby územia prípadne v kontexte vyhlasovaných výziev na financovanie zo zdrojov EŠIF a Plánu obnovy a odolnosti SR. Pri takýchto investíciách za 7 rokov by mohla byť priemerná ročná investícia do zámerov 326 285,71 EUR. Ak by sa obci podarilo na

projekty využívať dotačné schémy v priemernej výške cca 70 %, potom by bolo treba do daných aktivít zainvestovať cca 97885,71 EUR ročne z obecného rozpočtu.

4.3 AKČNÝ PLÁN

p.č.	Projektový zámer	Termín realizácie	Príslušnosť zámeru ku Špecifickému cieľu PHRSR
1	Výkup pozemkov pre IBV	2024- 2025	1.2.1
2	Cesta rozprávkovým lesom	2024- 2030	1.3.2
3	Hasičská súťaž (Memoriál J. Kubiša)	2024- 2030	1.3.2
4	Podpora kultúrnych a športových podujatí	2024- 2030	1.3.2
5	Podpora spolkovej činnosti	2024- 2030	1.3.2
6	Rekonštrukcia existujúcich miestnych komunikácií	2024- 2025	2.1.1
7	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia obce	2024- 2025	2.1.2
8	Revitalizácia verejného priestranstva v centrálnej obecnej zóne	2024- 2025	2.1.3
9	Nákup komunálnej techniky	2024- 2025	3.2.1
10	Čistenie bezmenných prítokov od popadaných stromov	2024- 2025	3.3.1
11	Výsadba drevín v lesoch obci Hrachovište	2024- 2025	3.4.1

4.4 MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Obec Hrachovište počas implementácie stanovenej stratégie v rámci PHRSR do roku 2030 rešpektuje nasledujúce základné princípy:

- **plánovanie a koordinácia** – spôsob plánovania jednotlivých aktivít smerom k efektívnemu napĺňaniu stanovených cieľov,
- **partnerstvo** – založené na spolupráci medzi jednotlivými kľúčovými aktérmi relevantnými pre tento dokument, ako aj širokou verejnosťou tak, aby sa zabezpečila koordinácia jednotlivých navrhovaných aktivít. Zabezpečovanie a podpora partnerstiev sú nevyhnutné nielen na úrovni obce, ale i v kontexte širších súvislostí a vzťahov kraja a ostatných územných celkov v rámci širokého regiónu,
- **subsidiarita** – zabezpečenie realizácie navrhovaných aktivít na úrovni, na ktorej je to najefektívnejšie.

Kľúčovou podmienkou implementácie tohto strategického dokumentu je jasné stanovenie inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia. V tejto časti sú definované jednotlivé zodpovedné orgány ako aj činnosti, ktoré spadajú do ich kompetencie.

Na realizácii sa podieľa riadiaci orgán, výkonný orgán, kontrolný orgán a finančný orgán, medzi ktorými dochádza ku koordinácii a výmene relevantných informácií.

Riadiacim orgánom zodpovedným za implementáciu a koordináciu je Obecné zastupiteľstvo obce Hrachovište v zmysle platnej legislatívy v SR. Koordinácia je nevyhnutná najmä v prípade nasledujúcich zámerov a projektov:

- a. Projekty, ktoré sú financované z Operačného programu Slovensko zo zdrojov alokovaných na implementáciu Integrovanej územnej stratégie Trenčianskeho samosprávneho kraja prostredníctvom tzv. strategicko-plánovacích regiónov (SPR). V takomto prípade je Kooperačná rada informovaná, za účelom koordinácie rozvojových aktivít resp. Integrovaných územných investícií (zdroje EŠIF).
- b. Projekty, ktoré sú financované z Operačného programu Slovensko prostredníctvom dopytovo-orientovaných výziev vyhlasovaných jednotlivými relevantnými orgánmi. V takomto prípade je vhodné, aby Kooperačná rada bola informovaná, za účelom koordinácie rozvojových aktivít a tiež z dôvodu zamedzenia duplicitného financovania z rovnakého zdroja (zdroje EŠIF).

Riadiaci orgán je zodpovedný, okrem koordinácie implementácie jednotlivých aktivít, aj za schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré na základe aktuálneho stavu naplnenia aktivít vypracuje výkonný orgán. Pri schvaľovaní monitorovacích a hodnotiacich správ berie riadiaci orgán do úvahy pripomienky predložené kontrolným orgánom.

Výkonný orgán, ktorým je pracovná skupina, dohliada na realizáciu jednotlivých aktivít. Pracovná skupina sa skladá zo zamestnancov obecného úradu, externých odborných pracovníkov a ďalších prizvaných expertov. Kompetencie výkonného orgánu tvorí okrem iného aj vypracovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré odzrkadľujú stav realizácie stanovenej rozvojovej stratégie. Monitorovacie a hodnotiace správy spracovávané v pravidelných 12 mesačných intervaloch a prostredníctvom nich prebieha proces monitorovania a hodnotenia. Tieto vypracované monitorovacie a hodnotiace správy sú predložené na posúdenie a pripomienkovanie kontrolnému orgánu a následne sú uverejnené pre širokú verejnosť. Do kompetencie výkonného orgánu spadá i každoročná aktualizácia dokumentu a akčného plánu príslušného pre nasledujúci rok, ktoré následne schvaľuje riadiaci orgán.

Do pôsobnosti výkonného orgánu spadá aj finančný manažment implementácie PHRSR. Výkon finančného manažmentu je realizovaný primárne zamestnancami mestských resp. obecných úradov.

Pre širokú verejnosť je nutné zabezpečiť prístup k informáciám, a to pravidelným zverejňovaním monitorovacích a hodnotiacich správ na webovej stránke samosprávneho kraja vrátane stručného prehľadu znázorňujúceho postup a súčasný stav realizácie rozvojovej stratégie. Za prípravu tohto prehľadu a za zverejňovanie monitorovacích a hodnotiacich správ je zodpovedný výkonný orgán.

Proces monitorovania a hodnotenia zabezpečuje naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po konkrétne aktivity stanovenej rozvojovej stratégie. Tento proces spoluvytvára jasný kontrolný mechanizmus reprezentujúci spätnú väzbu znázorňujúcu priebeh implementácie, jej aktuálny stav a jeho porovnanie s plánovaným harmonogramom. Získané

informácie umožňujú vykonanie intervencií vedúcich buď k zosúladieniu skutočných aktivít s plánom alebo k nevyhnutnej revízii dokumentu. Proces monitorovania a proces hodnotenia prebiehajú spravidla paralelne.

Proces monitorovania a proces hodnotenia podľa celkovej schémy inštitucionálneho a procesného zabezpečenia realizácie pozostáva z nasledujúcich krokov: vypracovávanie, posudzovanie, pripomienkovanie a schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, pričom tieto činnosti prebiehajú v kompetencii jednotlivých orgánov a v spolupráci s verejnosťou. Počas procesu monitorovania a hodnotenia budú využívané interim, teda priebežné monitorovacie a hodnotiace správy, spracované počas realizácie aktivít, a ex post, správy následné, spracované po realizácii aktivít. Monitorovacie a hodnotiace správy pre aktivity financované zo zdrojov samosprávneho kraja sú spracovávané pravidelne v intervale každých 12 mesiacov. Monitorovacie a hodnotiace správy aktivít financovaných z externých zdrojov (primárne operačné programy, medzinárodné programy) budú vypracovávané v časových intervaloch stanovených v jednotlivých výzvach príslušných ku konkrétnych aktivitám.

5 ZÁVER

Schválenie PHRSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrachovište na roky 2024 - 2030
Štruktúra dokumentu	Časť 1 – Úvodná časť Úvodná časť obsahuje všeobecné informácie o PHRSR a vysvetlenie pre aký účel bolo tvorené. Časť 2 – Analytická časť Analytická časť obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie. Časť 3 – Strategická časť Táto časť obsahuje stratégiu rozvoja územia pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce. Časť 4 – Implementačná a finančná časť Obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHRSR. Zameriava sa na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHRSR obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHRSR s ustanovením merateľných ukazovateľov, tiež vecný a časový harmonogram realizácie PHRSR formou akčných plánov. Obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít.
Spracovanie	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrachovište na roky 2024 - 2030 (ďalej len „PHSR 2024 - 2030“) bol spracovaný v období máj 2023 - marec 2024. PHSR bol spracovaný externými odborníkmi v spolupráci s pracovníkmi Kopaničiarsky región – miestna akčná skupina (ďalej len KR - MAS) a pracovníkmi samosprávy. Pracovný tím bol zložený z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OcZ, podnikateľov, tretieho sektora a členov komisií. Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou www stránky, prostredníctvom zasadnutí OcZ. <i>Stretnutie riadiaceho tímu:</i> 14. 6. 2023 15. 11. 2023 21. 12. 2023 1.2.2024 15.3.2024
Prerokovanie	Verejné pripomienkovanie prebiehalo v termíne. Dokument bol uverejnený na internetovej stránke obce Hrachovište. Počas verejného pripomienkovania neboli doručené žiadne pripomienky.
Schválenie	